

Philos. O.

807.

Philos. O.

807.

Illustrissimo ac Magnifico
D. Domino S. R. I. C. Jo-
sepho Teletki Deschitz,
S. C. R. et Ap. M. Camerario
et I. Tabulae Regis Judi-
ciario in M. Franconia Prin-
cipalem Adressori, Dño
ac Patrono orationem co-
lendo humillime offert

Jos. Sapatni.

No 217.

Philos
0

O E C O N O M I A,

V I T A E H U M A N A E. 807

Az az,
AZ EMBERI ÉLETET IGAZGATÓ

BÖLTS REGULÁK,

Mellyek

Egy régi *Brámina* vagy *Indiai Filo-
sófus* által irattak, és ez előtt nem fok-
kal ugyan azon eredeti nyelven lé-
vő kéz íráshól elsöben *Chinai*, azután
Anglus, *Német*, *Frantzia* és más Nyel-
vekre, most pedig ujjabban ez utól-
sóból Magyarra fordittattak

S Ó F A L V I J Ó ' S E F

által.

A' munka eleibe tétetett egy Chinába fok ideig la-
kott Anglus Nemes Embernek,

G R O F * * *

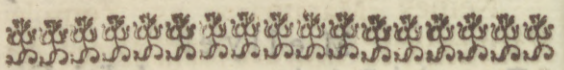
UR Ö N A G Y S A G Á H O Z

küldött Levele, mellyben ezen kéz írás fel-talál-
tatásának módja elő adatik,

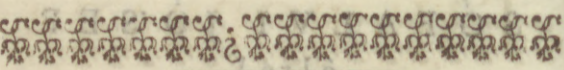
Nyomt. A' Ref. Coll. Betüivel 1777 - dik Eszten.

TOECONOMIA
VITAE HUMANAE
AZ EMBERI ÉLETET IGAZGATÓ
BÖLTS REGULÁK

Egy régi Bismarck vagy János...
Ezer által mutatás és elterjedés...
kal ugyan azon eredet...
vö két részre...
Anglus...
sodol Magyarországon...

Imprimatur.
Cibinii Die 13 Maji 1777.
ANTONIUS BIRO. *m. p.*
Actuarius Commiss. Lib. Censoriae.

M. ACADEMIA'
KÖNYVTÁRA

G. TELEKIEK'
ALAPÍTVÁNYA

Magyar A. Nép. Coll. Budapest 1777 - 1800

TEKINTETES NEMES
BÁYI

PATAI JÓ'SEF

URNAK,

Nemes Máramaros és Zemplén
Vármegyék' nagy érdemü Hites Ad-
fessorának; a' S. Pataki Reformatum
Collegium fáradhatatlan V. [Cu-
ratorának;

és Kedves Házas - Társának ,

TEKINTETES NEMES

FÁJI BORBÁRA

ASZSZONYNAK,

örökös tiszteletemre méltó Kegyes
Pátrónusomnak és Patróna - Az-
fonyomnak

alázatosan ajánlom,

TEKINTETÉS NEMES
BÁNYONYOM

PATAI JÓSEF

URNAK.

Neves Mátyás és Zsolt
Zámogók, nagy érdemi Híres Ab-
tornák, a S. Pataki Reformátum
Collegium társadalmán V. Cu-
ratorok

és Képes Híres - Törvény

TEKINTETÉS NEMES

FALI BORBÁRA

ASZSZONYNAK.

Örökös letelepítés melletti Képes
Páronomsági és Páron - Ab-
tornák
Bányonyom
alváltól ajánlom

TEKINTETES URAM,
'S T. ASZSZONYOM!

AZ a szokások vagyon a
bölts Orvosoknak, hogy a
magában kedvetlen és keserü or-
vosságokat mézzel szineljék bé,
vagy az inyeknek tettző más e-
gyéb-féle dolgokkal elegyitsék
meg. Irtózik-é valakinek termé-
szete a pilulának vagy pornak
bé-vételétől? Sokszor könnyü fel-
találni a jó Doktornak, mimó-
don szedje réá a kényes testet.
Mézbe, édes borba, vagy a be-
teg előtt kedves más féle italba
adja bé azt a matériát, a melly
a nyavalyát meg-orvosolhatja. Ha-

§

fonlit ebben a' részben a' Lé-
 leknek természete az ö szoros ba-
 rátjának a' testnek szokásaihoz.
 Természet szerént irtózik ez-is
 az ö nyavalyájának meg-gyógyi-
 tására készült orvosságoktól, t. i.
 az ö értelmének 's erköltseinek
 hibáit meg-jobbitani kívánó bölts
 Reguláktól. Illö azért, a' bölts Mo-
 rálifjának, a' Test' nyavalyáját
 orvosló Doktorok praktikájával
 próbát tenni a' Lelken; olyan for-
 mába és olyan dolgok között ad-
 ván eleibe az Embernek az ö nya-
 valyájának t. i. az erköltsi be-
 tegségnek meg-orvoslására szük-
 séges Diaetetica és Therapeutica
 Regulákat, a' mellyekhez termé-
 szeti

szeti bajlandósága vagy on ö néki.
 Ki tudja, bát ha az hasonló természetű nyavalyákban hasonló orvosi praktikával bé-lebet adni az orvosságot.

Nintsen é kedve 's elég ideje valakinek az erköltsi Regulák és tanátsadások olvasására, megfontolására, ha az mély tudománnyal, és a' Filosofusoktól szorosán gyakoroltatni szokott fontos erősítésekkel (solida demonstratiokkal) adatik elő? Így rövid elmés mondásokban, vagy valami költött személyeken esett mesés történetekben is lehet azokat a' finnyás vagy foglalatos Ember eleibe terjeszteni; és bizonyoson számosabb olvasói lesznek.

Amannak példáját adta bölts Salamon az ö Példabeszédes és Prédikátori könyveiben; ennek pedig maga az Idvezítő az Évangyélístáktól feljegyeztetett egy-nébány Példabeszédeiben. Söt némelyek, ba ugyan meg-állbat azoknak vélekedések, a' B. Salamon Énekek Énekét és a' Jób Könyvét-is ide számlálják. De hogy közelebbről való példával éljek; én azt itélem hogy soha se olvasták volna annyira és olyan kedvességgel valami Filósofiából a' Házasági életben gyakorlott Virtufok' meg-jutalmaztatását, mint olvassák már ma az halhatatlan Ricbárdson Pámelájából; és

és sok más erköltsi Virtusok kevésbé lettek volna esméretesek némellyek előtt, ha az Emberi Léleknek amaz első rendű díszei és ékeiségei, a' nagy Addison, Stéele, Pope az ő Szemlélőjökben, (Spectator nevű munkájokban) és ezeknek nyomdokokat követő más Tudósok a' magok munkájokban, azoknak természeti szépségeket olly eleven színnel nem festették volna-le.

Éppen ezt tartotta, a' mint láttzik, szemei előtt az ő nevét ugyan el-titkolt, de közönséges kedvességgel vétetett munkája által örök ditséretet érdemlett tudós Auctor-is, a' kinek Erköltsi bölts

guláinak Magyar nyelvünkön való kiadásával kívánok mostan szerető Nemzetemnek kedveskedni. Midön ez, az Erköltsi Tudománynak nevezetesebb Ágazatit olly rövid 's egyszersmind olly fontos és hathatós szöllásoknek formáival adta elő; hogy amaz által az olvasóknak unalmát eltávoztassa: ez által pedig ezen szükséges regulákat az ö elméjében annál jobban bé nyombassa.

Ugy láttzik, hogy nem-is esett el az ö helyes tzeljától a' bölts Auctor. Mert ha valamelly munkának az olvasók előtt való kedveségét, annak különböző nyelvekre lett fordittatásából, és sok

rend-

rendbéli nyomtatásaiból meg-
 lehet itélni; ugy bizony nem sokat
 találunk olyant, a' mellynek sok
 izben lett ki-adattatásának száma
 ezzel érkeznék. Reménylem,
 nem leszek unalmas, ha ezen
 Könyvetskének különböző Ti-
 tulusok alatt, különböző For-
 ditók által, különböző helyeken
 és Eszetendőkben esett ki-adatta-
 tását ide fel-jegyzem.

Anglus Nyelven ki-jött tizen-
 kétszer.

Oeconomie of human Life.

Frantziául ki-jött ezen Titulu-
 lusok alatt:

L' Economie de la vie humaine, tra-
 duit par M. S. de la Douespe. 2
 la Haye. 1751. Le

Le Bramine inspiré. traduit par Ms.
Lescalier. a Berlin 1751.

Oeconomie de la vie humaine. a Lon-
dres.

Oeconomie de la vie humaine. a Paris.
1751.

L' Elixir de la morale Indienne.

Oeconomie de la vie humaine a Paris
1774:

Németül ki-jött ezen Titulusok
alatt:

Der begeisterte Bramine. übersezt von
F. G. Freytag. Leipzig. 1752.

Oeconomie des menschlichen lebens.
Strasburg. 1752.

Die Weisheit an die menschen, durch
einen begeisterten Braminen. über-
sezt von Hrn. Bode. Hamburg. 1759.

Das Buch der Weisheit und der Tu-
gend. Strasburg. 1764.

Die Weisheit an die menschen, durch
einen begeisterten Braminen. Ham-
burg. 1772.

Der

Der begeisterte Bramine. Leipzig. 1775.

Ki légyen ezen könyvetskének
 Auctora, bogy utóljára arról-is
 emlékezzem, az tellyességgel bi-
 zonytalan. Az Anglus Fordító Le-
 velében (a' mint tetzett ma-
 gát nevezni) mellyet magyarra-
 is megfordítottam, vagyon egy
 mesés Historiája ezen irás fel-
 találtatásának 's Európába lett
 bozattatásának modjáról, melly
 szerént ez Nap-keleti munkának
 lenni iratik. De akár ki által lát-
 hatja azt, bogy ezen költött be-
 széddel tsak az ujságon kapó Em-
 berek elméjét kívánta az Au-
 ctor ezen Könyvetskének olva-
 sására

sására fel-gerjeszteni; követvén
 ebben sok más Auctorokat, a' kik-
 nek tettzett Európában dolgozott
 munkájokat most Chinai vagy
 Persiai Leveleknek, most' Sidó
 Leveleknek most Américai
 vagy más nevezetes Földön való
 útozásnak Titulussa alatt ter-
 jeszteni a' Világ eleibe.

Nem-is gondolkodik arról sen-
 ki, hogy Anglián kívül, (az hon-
 nan jött ez a' munka a' Fran-
 tziák 's Németek esmeretségé-
 re) másutt, annyival is inkább
 hogy Nap keleten keresse ennek
 Auctorát. Némellyeknek véleke-
 dések szerént, kik-között volt az
 Hágai Frantzia Fordító S. de la
 Do-

Doüespe, Mylord Chesterfield, mások szerint pedig G. Littleton ennek az Auctora; Némelyek viszontag tulajdonítják ezt egy Dodsley nevü Bibliopolának. Boni vini, boni Viri non est inquirenda origo. Akár ki irta, elég az ha bajznos.

Hogy azt a szépséget és hatatós szöllásoknak formáit, melyeket érezhetni a S. de la Doüespe Uram Frantzia fordításában, a mellyből készítettem ezen Magyar fordításomat, egészen ki-tebettem volna; azzal a tökéletességgel magamnak nem bízalke dem. Bövsége sen meg ju-
tat

talmaztatottnak tartom körülötte véghez vitt munkámat; ha azon tudós Forditónak munkájához a- vagy tsakannyira közelitbettem, hogy az én irásomnak módja miatt ezen bölts Reguláknak olvasása senki előtt nem lesz unalmas; vagy leg-alább senki el nem idegenedik attól tellyességgel.

Midön a' köz Jóra tzelező igyekezetemnek, ezen tsekély gyimöltsének a' T. Urnak és a' T. Aszszonynak gratziájokba való ajánlásával, az Uraknak érdemetlen Szolgájokhoz mutatni méltóztatott kegyes indulatjokért tartozott báládatosságot meg-bi-

zonyítani és nyilván valóvá tenni kívánom: kérem alázatosan, hogy szokott keresztyéni Kegyezségek szerént fogadják azt jó kedvel; tekintvén abban nem annyira az Urak Gratziájába ajánlott könyv körül tellyesített munkámnak tsekélységét, mint sokkal inkább az ajánló szívnek az Urak tiszteletével buzgó forróságát. Az ISTEN az Uraknak életeket boszszú idökre terjeszse és minden javai valszerezse; Uri Háznak ékeségeit Szíveknek örömére, Hazánknek böldegulására, és az ISTEN Házának öregbedésére nevelje és tartsa meg.

Én

*Én pedig méltatlan Személye.
met ennekutánna-is tapasztalt
Gratziájokban alázatosan ajánl-
ván, maradok állbatatosan*

a' T. URNAK és
T. ASZSZONYNAK

Lejdában MDCCLXXVI.

Eztend. Böjt más havának
9-dik Napján.

alázatos Szólgája:
SÓFALVI JÓSEF.

AZ Á N G L U S   XV
F O R D I T O L E V E L E .

MÉLTOSÁGOS GROF * *
UR Ö NAGYSÁGÁHOZ.

Pekin. 1749. 12. *Martii*

MILORD!

U Tólsó Levelemben, mellyet
1748-ban Karátson havának
23-dik napján vólt szerentsém Nagysá-
godhoz botsátani, ugy tettzik, hogy
mindent el.végeztem vólt, valamit e-
zen nagy Birodalomnak *Topografiá-*
járól, vagy Földének le-irásáról és Ter-
mészeti Históriajáról mondhattam. Olly
szándékkal vóltam, hogy ezt, és ezután
küldendő egynéhany Leveleimet e-
zen

zen népnek Törvényeiről, Igazgatásának módjáról, Vallásáról és Erkölcseiről tett jegyzéseimmel töltsem-bé. De egy nem régiben esett meg-jegyzésre méltó történet lett az ide való Tudósok befélgetésének matériája, és ennekutánna talám az Európai Tudósok gondolkozásinak-is matériája lézen: olyan természetü dolog lévén az, a' melly a' NAGYSÁGOD maga gyönyörködtetésére szolgálhat: egyenesen és minden tudtomra eshetett környül álló dolgaival együtt elő adom azt.

A' *Chinai* Birodalom Nap-nyugoti részének homfzedságában fekszik a' rop-pant *Tibet* Orzága, mellyet némellyek *Barantolának* neveznek. Ezen Ország-nak *Lasa* nevü Tartományában lakik a' Nagy

a' Nagy Lâma az az, a' Fő Pap, a' kit a' lakofok, és a' szomszéd Népeknek nagy része Isten gyanánt tisztelnek és imádnak. Ezek a' bálvány-imádó Népek oly méltóságoson gondolkodnak ezen szent Ember felöl; hogy a' buzgóbbak közül számtalan fokon mennek az említett *Lâsa* nevű helységben, olly véggel, hogy ezt a' nagy Papot mélységes alázatossággal tiszteljék, néki ajándékot adjanak, és hogy ő tőle megáldattassanak. Lakik ez egy *Poutala* nevű hegynek tetéjére építettett díszösleges *Pagodába*, az az Templomba. A' hegy aljában, sőt az egész *Lâsa* Tartományában különböző méltóságú számtalan fokon *Lamák*, vagy kisebb 's nagyobb Papok vagynak, kik a' magok tiszteletere nagy *Pagodákat* vagy *Templokat*

§ §

mokat építettek, mellyekben a' *Fő Lama* után való tisztelettel illetetnek. Ez a' Tartomány bővölködik fok Papokkal, kik mindnyájan azon gazdag ajándékokból élnek, a' mellyeket *Tatár* Országnek utolsó határiból, a' *Nagy Mogol* Birodalmából, és *Indiának* majd minden részeiből küldenek ö nékik. Mikor a' Népek imadását el-fogadja a' *Nagy Lama*, akkor egy ditsőséges oltáron magas helyen le-ül, pompás párnákra helyhezttétvén kereszt-formára vetett lábait. Az ö imádói mélységes alázatossággal le-borúlnak előtte; de ö leg-kifsebb jelt sem mutat azoknak tiszteletekre; semmit se szól, még a' leg-nagyobb Fejedelmekhez-is. Tsak fejekre tézi azoknak az ö kezét; és

leg-

leg - ottan el-hízik hogy ezen megilletéssel minden ő büneiknek teljes bocsánatját vélik. Annyira mégyn az ő eztelenségek, hogy azt hiddjék, hogy az tud mindeneket, efméri még a' fíveknek titkait-is; az ő hívségesebb Tanítványai pedig, a' kik a' leg-nevezetesebb *Lámák* között ki-válogatott, mint egy két-fáz személyekből álló Társaságot tésznek, nagy tökéletlenséggel tudják azt el-hitetni a' néppel, hogy ő halhatatlan, és a' midön láttatik meghalni, akkor-is nem egyebet tselekedik, hanem csak lakását változtatja és valami más uj testet elevenit-meg.

A' *Chinai* Böltsék régtől fogva abban az értelemben vagynak, hogy ezen nagy Templom Segestyéjében sok könyvek tartatnak, a' mellyek ez előtt egy néhány fáz Eftendők-

kel tétettek oda. Maga - is a' most rani *Chinai Tsáfár*, a' ki a' régi irásoknak igen nagy szeretője, ugyan ezen gondolattal lévén, parancsolatot adott ki, hogy járjanak utánna illendöképen, és tudják meg mi légyen ott. E' végre egy régi nyelvekben jártas Embert kellett keresni, a' ki el - menne azon helységbe. A' fors esett egy *Hanlinsra*, az az, egy első rendü Doktorra, a' kit *Cao-tsun* - nak neveztek. Ez vólt mintegy 50. Éftendös, szép test állásu, tisztos tekintetü, és igen ékesen szóló Ember; és a' ki történetből barátságában esvén egy *Pekinben* sok ideig lakott tudós *Lámának*, megtanulta attól a' *Tibéti Lámák* között szokásba lévő nyelvet.

Illyen alkalmas lévén *Cao-tsun* az ő Ura akaratjának végben vitelé-

re; magára vállalja ez utat, és el-is indul. Hogy pedig annál tisztesebb lenne az ö Követsége; *Caloa*, az az, *Fő Ministeri*, *Fő Tanács Uri* titulussal tiszteli-meg ötet a' Tsáfár. Ennek fellelte pompás uti kézületet és nagy számból álló kíséző sereget rendelt ez ö Követének. A' nagy *Lámának*, és annak Papjai között a' Fövebbeknek számára pedig gazdag ajándékokat adott által ö néki; e' mellett egy Levelet-is irt a' maga kezeivel, ilyen szókkal.

A Z I S T E N
K É P É T V I S E L Ő N A G Y
U R N A K.

Igen hatalmas igen Szent és imá-
dásra méltó UR!

MI CHINÁNAK TSÁSZÁRA E'
VILAGNAK MINDEN HATALMASSA-
GI FELETT VALÓ NAGY HATALMASSAG; a'
mi tisztelelre méltó Fő Tanátsofunk-
nak *Cao-tsun*nak személyében egész tisz-
telettel és mélységes alázatossággal
leborúlunk a' te Szentséges lábaid
eleibe és mi magunkra, a' mi bará-
tinkra 's egész birodalmunkra instál-
juk a' te hatalmas és használatos ál-
dásodat.

Sze-

Szeretvén a' régiségek vizsgálá-
sát, és az el-múlt időknek böltses-
ségét fel-találni 's meg tudni kíván-
ván, midön hallottuk, hogy a' te
igen régi és tizteletre méltó Tem-
plomodnak Szent helyeiben nagy
betse fségü könyvek találtatnának,
mellyek az ő felettébb való régisé-
gek miatt a' Tudófoknak nagy ré-
sze előtt-is szinte érthetetlenekké
lettenek: e' végre, hogy egyfersmind
a' mennyire tölünk lehet meg
előzzük, ne hogy azok a' könyvek
mind örökké házontalanokká marad-
janak; a' TE FELSÉGES SZENTSÉ-
GEDHEZ küldöttük a' mi nagy Tu-
dományu és nagy érdemü *Fő Taná-
tsó*funkat *Cao-tsout*. Réá biztuk, hogy
azon irásoknak meg vizsgálására és
olvasására instálna töled engedelmet;
és bizunk-is az ő nagy Tudományá-
hoz,

hoz, 's a' régi nyelvekben nem mindennél találtatható érdeméhez, hogy a' te Segestyédben fel-találtató, minden-írásoknak meg-magyarázására alkalmas lézen, ha fíntén a' leg-homályosabb] és leg-mézfzebb lévő régiségből léznek-is azok. Meg-parantsfoltuk néki, hogy boruljon a' 'TE lábaid eleibe, elő mutatván a' mi hozzád való tífzeletünknek ezen bizonyfágait, a' mellyek, reményljük, hogy ohajtott fábados menetelt nyitnak *ő néki*.

Noha *Cao-tsou* bővön le-írta az ő útozását, és nóha fok nevezetes híftóriákkal légyen az teli: most mindazáltal femmit fem irok arról NAGYSÁGODNAK; talám mikor vízfza fogok térni Ángliába, az ő egész munkáját közönségese téfem fordítáfom által. A' Szent Földhöz
érkez-

érkezvén a' Követ, minden haladék nélkül utat nyitott magának a' Királyi Székhez az ö pompás kezülete és gazdag ajándéki által. Külfös kamarákat engedtek ö néki, a' Szent helyben, és valameddig a' régiségeket vizsgálta, mind addig mellette volt egy a' leg-tudósabb *Lámák* közzül. Mintegy hat hónapig való mulatása alatt szerentséje volt sok nagy betsü régiségekre találni. Azok a' figyelmetefségre méltó jegyzések, a' mellyeket ezen munkák közzül némellyekből fedeggett; azok az ö elmés gondolati, mellyeket azoknak íróiról, 's íratattáfoknak idejéről formált, egy-aránt bizonyitják az ö elméjének élefségét, és az ö fok olvasás által szerzett szélesen ki-terjedett tudományát.

De a' leg-régibb írás a' mellyet talált, és a' mellyet sok fáz Ezten-döktől fogva egy *Láma*-is sem meg-nem érthetett, sem meg-nem ma-gyarázhatott; vólt a' régi *Gymnoso-phistáknak* vagy *Erámináknak* Nyel-vén íratott kis *Morale Systema*, Er-költsökről való munka; de a' mel-lyet mikor és kitsoda írta légyen, meg-nem tudta határozni. *Cao tsou* ezt a' munkát egészen meg-forditot-ta, nóha a' mint' maga meg-vallot-ta, a' *Chinai* nyelven nem követhet-te eléggé az eredeti nyelv hatha-tótságát és magafsan járó szépségét.

Ezen munka felől különbözök a' *Chinai* Papok és Böltsék véleke-dései. A' kik ezt leg-inkább betsü-lik

lik, tulajdonítják az ő nagy *Filozofusoknak Confutziusnak*. (a) És hogy el-hárítsák azt a' nehézséget, a' melyet a' régi *Braminák*, nyelvének és betűinek (a' mellyekkel iratott ez a' munka) meg-gondolásából formálhatna valaki: úgy ítélnék, hogy a' *Confutzius* tulajdon írása el-vezett, és ez következésképen csak fordítás. Némelleyek azt álitják, hogy ez egy *Lao-Kiun* nevü más *Chinai Filozofusnak* munkája légyen, a' ki *Confutziussal* egy időbe élt, és a' *Tao-ssée* nevü szerzetet állította-fel. De ezeket-is ugyan azon nehézségek nyomják, a' mellyek az elébbenieket, a' kik ezt a' könyvet *Confutziusnak* tulajdonítják. Vagynak olyanok-is a' kik ezen munkában elő-forduló némelley gondolatokból azt hozzák ki, hogy

(a) *Confutzius* születetta' KRISTUS előtt 551. Értendővel.

hogy ugyan az a' *Dandamis*, nevü *Bramina* írta ezt, a' kitől vették az Európai Irók a' *Nagy Sándorhoz* küldött hires Levelet. Maga *Cao-tsou* is hajlandóbb ezen útólsók értelmére; vagy leg-alább azt tartja, hogy ezt valami régi *Bramina* dolgozta, és hogy ne légyen fordítás, azt eléggé bizonyítja az írásnak módja. Ha ugyan csak vagyon valami, a' melyre nézve erről kételkedni lehetne: az, a' mint *Cao-tsou* helyesen vélekedett, egyedül csak ezen munkának a' rende. Tellyefséggel idegen ez a' Nap-keletiek írásának módjától; nintsenek ebben olyan tekervényes állásoknak formái, a' melyeket a' Nap-keletiek rend-zerént igen különösön kedvellenek. És mivel épen

lehe-

lehetetlen annak helyes okát adni, hogy ez valami régi nyelven iratott volna: innen méltán lehet ezt az Európaiaknak tulajdonítani.

Akár ki légyen ennek az *Auctora*; az a' hír, a' mellyet mind ebbe a' nagy Városba, mind pedig az egész Birodalomba tsinált maga felől ez a' könyv; az a' kedvesség, mellyel az egész Világon olvastatott; és az a' nagy dicséret a' mellyel azt illetik, arra határoztak engemet, hogy próbáljam-meg azt *Anglus* nyelvre fordítani, és ajánljam NAGYSÁGODNAK illy reménység alatt, hogy azt nem fogja NAGYSÁGOD unalommal venni.

Annál - is inkább bátorkodom én NAGYSÁGODNAK ajánlani e-

zen

zen próbámat: mint hogy feren-
tsémre nem tudja azt meg itélni
NAGYSÁGOD, mennyivel legyen
alább való az én munkám az ere-
deti nyelven való irásnál, sőt még
annak a' *Chinai* nyelven lévő for-
ditásánál-is. A' fordításom *stilussá*-
ról, és a' munkának azon új for-
májáról, a' mellyre változtattam, il-
lő még egy két szóval emlékezni
és azt meg-menteni.

Mikor én ezen kezdetttem dol-
gozni, mondhatom azt NAGYSÁ-
GODNAK, hogy még akkor nem
gondolkódtam arról, hogy ilyen for-
mában adnám azt ki, a' mint most
vagyon. De ugy itéltem, hogy az
a' méltóság, a' mellyel kéziti az
olvasót ezen munkára a' Bèvezetés;

az ebben lévő gondolatoknak magassága, a' főlások formáinak hatatósága, és a' mondásoknak vagy *reguláknak* fontos rövidsége, épen ilyen *tonust* és ilyen *stilust* kívánnak. Reménylem, kedveségére lézen ez az én fordításomnak, hogy olyan szép példák szerént formáltam én azt, minémüek a' *Jób*-könyvének, a' 'Sóltárok'nak, a' *Salamon* és *Próféták* könyveinek fordításai.

Ha ebben a' formában, a' mint most vagyon, szerentséje lézen ennek NAGYSÁGOD előtt kedveséget találni; bővfégesen meg-jutalmaztatottnak lenni tartom az én fáradozófomat. Következendő Levelemben pedig ezen népről és Birodalomról való iráfomat folytatni fogom.

az ebben lévő gondolatoknak ma-
 gassága, a' állások formáinak hat-
 hatósága, és a' mondatoknak vagy-
 vegyüléknek fontos tövisege, éppen
 ilyen költés és ilyen hívtat kíván-
 nak. Reménytelen kedvelésére lé-

P O S T I L L A.

Ez a' következő *Bé-vezetés*
 annak az írásnak párja (*copiája*) a'
 melly az eredeti nyelven való kéz-
 írásban találtatott, és a' mellyet
Cao-tsou az ő *Chinai Fordításának*
 eleire tett.

NAGYSÁGOD előtt ke-
 lalt; bővebben meg-
 tak talmi tartom az en társzáló-
 mat. Következendő levelemben
 pedig ezen népről és kiródszomról
 való hírtomat folytatni fogom.

B É - V E Z E T É S .

BOrúljatok artzal a' földre e' Vi-
lágnek minden lakosai! halgas-
fatok , és vegyétek tífzelettel a' ma-
gofságból való tanitást.

Valahol a' Nap fénylik; valahol
a' ézelek fuvallanak ; valahol vagynak
fülek a' hallásra , valahol vagynak a'
tudományra meg- nyilt elmék: óh ha
mind azon helyeken adatnának Régu-
lák az Ember' életének igazgatására !
óh ha mindenütt betsülnék és követnék
az igazságnak befédét.

Minden dolgok az Istentől éármaz-
nak. Nints határa az ö Hatalmának ;
Böltseísege öröktől fogva való ; Jósága
meg-marad mind örökké.

A.

Ez

Ez egész Világnak közepette ül a' maga Királyi Székében és az ő Szájának lehellete ad mindeneknek életet.

Ujjaival illeti a' 'Tsillagokat; legottan örvendezve folytatják azok a' magok futásokat.

A' Szeleknek szárnyain jár, és a' maga szabad tetézését e' Világ véghetetlen tágaságának minden részeiben véghez vízi.

Egyedül csak jó rend, kedvesség és lépség származnak ő tőlle.

Böltsefség tündöklék minden ő munkáiból; de az Emberi értelem nem vézi azt észre.

A' tudománynak csak el-tünő álmhoz hasonló árnyékával bír az Embernek lelke, ugy lát mint a' sötétben; okoskodik s azonban tévelyeg.

Mint az égi világosság, olyan ellenben az Isteni Böltsefség. Nem o-

kos-

koskodik az , mert az ő értelme minden Igazságnak kutsfeje.

Az Igazság és a' Kegyelem figyelmeznak az ő Királyi Széke előtt az ő rendeléseire. Az Irgalmasság és a' Szeretet az ő örök Ditsősége nek sugári.

Kitsoda hasonlatos Felséggel az URhoz ? kitsoda vetélkedik Hatalommal a' Mindenhatóval ? Vallyon vagyon-e valaki , a' ki Böltséfséggel ő véle egyenlő lehetne ? Avagy a' Jóságban hasonlittathatik-e valaki ő hozzá ?

Oh Ember ! Ő az , a' ki tégedet teremtett ; Ő szabta ki a' te állapotodat e' földön. A' te Lelkednek minden tehetségei , az Ő Jóságának ajándéki ; a' te Testednek tsudálatos mesterséggel való egyben szerkeztetése , az ő kezeinek munkája.

BÉ-VEZETÉS.

Hallgass hát az Ö favára, mert békefésget fól az; és valaki bé-vézi azt, állandóvá tézi a' maga lelkének tsendességét.

ELSŐ SZAKASZ

A Z E M B E R N E K

Köteletségéről ;

A' mennyiben minden Társaságon ki-
vül, csak magában, gondoltatik.

1822. évi okmányok

Magyar Királyság
Közlekedési és Postaügyi Minisztérium
Budapest, 1822. évi okmányok

ELSŐ SZAKASZ

AZ EMBEREK

Kötelezői

Az emberek minden társaság ki-
vételül, csak magában, gondolatik.

Magyar Királyság
Közlekedési és Postaügyi Minisztérium
Budapest, 1822. évi okmányok

E L S Ő R É S Z.

A' FIGYELMETESSÉGRŐL.

Száll magadban óh, Ember! és vedd
ézedbe azt, mi végre formáltattál,

Figyelmezz a' te tehetségeidre, te-
kints iók féle kűkségeidre, és külö-
böző állapotidra: így meg tanulod köte-
leségedet, és egész életednek folyását
el-rendelheted.

Ne állj semmit vakában, míg
szavaidat meg-nem fontoltad; ne mivelly
semmit, a' míg, minden lépéseidnek
mitsodás ki-menetele lehet, meg-nem
visgárod. Így mekké távózik tölled a'
gyalázat, idegen lézen házában a' fé-
gyen, nem mégyen-bé kapuidon a' bá-
nat, és a' éomorúság homlokodon nem
mulat.

A' Figyelmetesség nélkül való Em-
ber nyelvét zabolán nem tartya; vak-

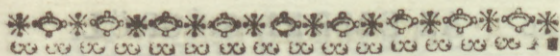
8 A' FIGYELMELESSÉGRŐL.

tában áll, és a' maga tulajdon éavaiban való vigyázatlansága miatt hálóba kerítettik.

Mint a' ki sebes futás közben vigyázatlanul által ugrik a' kerten, könnyen bé-esik a' veremben, a' melyet nem látott: olyan az az ember, a' ki valamelly dolozhoz hirtelen hozzá-fog, minek-előtte annak következeit megtekintette volna.

Adjad hát füleidet a' Figyelmetesség' befédére. Böltsefésgnek éavaianak éavaian; és az ő tanátsi az Igazságnak 's bődögságnak ösvényére vezérelnek tégedet.

MASODIK RÉSZ.

AZ EMBERSÉGRŐL.

Kitsoda vagy te, óh Ember! hogy a' te Böltsefégeddel ditsekedel? és a' te Tudományoddal miért fuvalkodol-fel?

A' magad tudatlanságodról meg-gyö-zödni, leg-első lépés a' Böltsefégre. Akarod-e hogy magokban ektelennek ne tartsanak tégedet mások? vedd mezé-hát tőled azt a' balgatag Gondola-tot, hogy magadat Böltsek lenni hid-jed.

Miként a' lép Azzonynak leg-zebb ékefsége a' tzifraság-nélkül való öltözet; nem különben, a' Böltsefégnak leg nagyobb díze, az illendő magavi-selet.

A' bersületes Embernek beféde nagyobb fényt ad az Igazfágnak; és az

nön maga erejében való kételkedés menti az ő hibáit:

Nem bizza az magát egyedül csak a' maga Böltsefére; megfontolja jó Barátjának tanátsit, és hasznára fordítja azokat.

Bé-zárja füleit az ötet ditsérőnek szava előtt; és a' maga érdemeit ő maga védi észre leg-utóljára.

Mind azáltal azon árnyékok, a' mellyekkel az ő embersége a' maga *Virzussait* bé-fedezte, sokkal tisztább Napfényre hozzák azokat: nem külömben, mint egy félre vonatott vékony kárpit, nagyobbá teszi az el-takartatott szépség' ragyogását.

Tekintsd meg ellenben az hasonlatan embert, és figyelmezz a' kérkedékenyre: drága köntösökkel fel-tzifrázza magát; a' sokasággal bővölködőbb helyeken jár; szemlél mindeneket maga körül, és igyekezik mindeneknek tekintetét magára fordítani.

Fel-emelt fővel jár, és az ő fe-
mei nem néznek alá a' fegényre; ke-
vélyen viseli magát a' nálánál alats-
nabb rendü emberekhez; de a' nálánál
fellyebb valók-is nevetve fémlelik az ő
bolond kevélységét.

Meg-veri ő a' mások itéletét; ma-
gán kívül senkihez nem bizik, és azért
végezetre meg-fégyenül.

A' maga képzelésének hazontalan-
ságai el-bolondították ötet; gyönyör-
ködik egész álló nap magáról befélleni,
és másoknak felöle való befédeit hal-
gatni.

Igen mohon kapja a' magáról va-
ló ditséretet; azért a' hizelkedő nyelv
meg-emélti ötet.

HARMADIK RÉSZ.

A' MUNKÁSSÁGROL.

Mivel az el-múlt napok örökösön oda vagynak; és meg-eshetik, hogy a' következendők soha se jussanak el-hozzád: szükség azért, óh ember! hogy élj azzal, a' mi jelen vagy, semmit se buslakodván az el-múlt időnek töled lett el-futásán; a' jövődöről pedig nem sokat igérvén.

A' mi jelen vagy, az még a' tiéd; a' mi pedig ezután következik, az a' jövődö időnek mélységében vagy, es nem tudod, mit hozhat az te réád.

A' mit magadban fel-tettél, vidd véghez azt haladék nélkül; a' mit reggel el-végezhetél, ne halaszd azt estvére.

Szükséget és gyötrelmet okoz a' henyeség; de a' *Virtusban* való serénység gyönyörüséget ferez.

A' ferény kezek el-üzik a' fűkséget; a' forgalmatos, és magát a' munkában foglaló Embert követi a' ferentse.

Kitsoda az, a' ki gazdagságot gyűjtött? kitsoda öltöztetett-fel tiszteféggel és ditsóféggel? kinek ditéreteivel zengedez a' Város? kitsoda ül a' Király előtt az ö' Tanátsában? Az, a' ki a' reftséget nem engedte bé-menni az ö' házában, és ezt mondotta a' henyeségnek: ellenséggem vagy te nékem.

Jó reggel fel-kél, és késön fekéik-le az ilyen ember. Elméjét gondolkodásban, testét pedig munkába gyakorolja; és mindenik egéféggben marad.

A' túnya ember terhére vagyon önnön magának; estve ezt mondja; *bártsak érbetném a' reggelt!* reggel vízföntag azon teprenkedik, *vajba juthatnék az estvéli időre.* Egy unalomból másba mégyen, és maga se tudja, mit akar mivelni.

El enyéznek az ő napjai mint egy felhőnek árnyéka; és sem nyoma, sem emlékezete nem marad utánna. A' gyakorlás nem léte miatt elgyengült az ő teste. Szeretné valamit dolgozni, de a' maga mozgatására fints ereje. Homályban borult az ő értelme; gondolatja mérő zürzavar: Szeretné tudni valamit; de nem adja magát réá. Kivánna a' fának gyümölcseiből enni; de annak fedésére megkivántató fáradságát sajnálja.

Rendeletlenfég egész-háza; tékozlás vagyon azok közt, a' kik neki szolgálják. Siet a' romláshoz. Szemeivel látja, fülcivel hallja azt; és fejét tsóválja rajta. A' fok sohajtással emélti magát, semmit se mozdítván azonban, míg nem, mint valami félvész el borítja őtet a' romlás, és a' bánat 's gyalázat véle együtt alá szállnak a' koporsóban.

NEGYEDIK RÉSZ

A' VETÉLKEDÉSRŐL.

HA fozmjuhozza a' te leked a' ditsös-
séget ; ha füleid a' ditsérök favá-
ban gyönyörködnek : kelly - fel a' por-
ból, a' mellybe fülettél, és nagy dol-
goknál egyebet ne tégy tzelúl elödbe.

Vólt olyan idő, mellyben a' most
tetejével az ég felé fel emelkedett nagy
fa, tsak egy föld gyomrába el - rejtetett
kisdud makkotska vólt.

Azon mesterkedj , hogy leg - első
lehefs a' te állapotodban ; és a' jó tse-
lékedetekben senkit se engedj, magad-
nál fellyebb valónak lenni : Ne irigyel-
jed a' más érdemeit , de azonban a' ná-
lad lévő tálentomokat nevelni el - ne
muláfsad.

Meg - lásd, hogy ne kívánjad illet-
len utakon módokon el nyomni a' te ve-
télke-

télkedő társodat; hanem *Virtussal* igyekezzed-meg előzni ötet. Mert így, a' te győzedelemre törekedő igyekezeted, ha férentsés elő-menetellel nem-is; de ditsőséggel ugyan csak meg-koronáztatik.

A' vetélkedés eleveníti az emberi elmét; buzgon fog ez által előtte lévő utjához, és mint a' pallya-futó, a' tziel-nál lévő jutalomra függéztvén lémeit, örömmel follytatja azt.

Miként az ötet alá-felé nyomó kéznek ellent álló pálma-fa; minden akadályok ellen meg-keményíti magát.

Arra tart, a' hol leg-nagyobb a' ditsőség, miként a' sas-kefelyü: a' melly néki fogván a' tágas levegő égnek, egyenesen a' ragyogó Napra ízegzi tekintetét.

A' nagy Embereknek tselekedetei forognak előtte éjjeli álmában; és azokat követik az ő nappali foglalatosságai.

Nagy dolgokat forgat magában; és a' midön azokat bé-tellyesedni látja, örvendcz.

dez. Ki-repül az ö neve a' földnek utolsó határáig.

De az irigynek fíve nem egyéb méregnél és keserüségnél; mérges dárdá az ö nyelve.

Meg-vonja magát egy fejeletben, és unalommal s' nyughatatlansággal emélti magát. Ha valami férentse talál másokat, gyötrelmére vagy az ö néki.

A' gyűlölség 's gonofság elfogyatják ötet, és nem esmér semmi nyugodalmat.

Mínt hogy a' maga fívében semmi jó indulatot nem érez; az ö felebarátját-is magához hasonlónak lenni gondolja.

A' nálánál elébb valókat igyekezik minden módon alázni; és azért ezeknek minden tselekedeteket balra magyarázza.

Les helyekben lappang, és gonofságról gondolkodik: de mindenek utálatjának tárgyúl ki tétetik, és miként a' pók, az önnön maga hálójában megfogatik. B

ÖTÖDIK RÉSZ.

AZ OKOSSÁGRÓL.

HAlgass az Okosság favára, figyelmezz annak tanátsaira és zárd be-azokat a' te fivedbe. Az ő reguláinak hazna mindenfelé ki terjed. Ez minden *Vir-tusok*nak fundamentoma. ez az Ember életének vezére.

Tartsd zabolán a' te nyelvedet, és vefs zárt ajakaidra. Légy Ura a' te fájad befédeinek, hogy maradj tsendéségben.

A' ki tsufolja a' fántát, vigyázzon hogy maga egyenesen lépjék. A' ki maga gyönyörködtetésével befélli a' más hibáit; fíve keserűségével hallgatja, mikor az övéiről fállanak mások.

Meg-bánás követi a' fok befédet: de az hallgatásban hátország vagyon.

A' fetsegő Ember ostora a' Társaságnak; terhére vagynak a' füleknek az ő helytelen befédi. Egy olyan febes parak

azi

az; a' mellynek zugása elbóditja, valakik a'hoz közelitnek.

Ne ditsérjed magadat, mert megutáltatás követ tégedet; né-is tégy kitérőül senkit a' tsufiságra, mert veszedelmes az.

A' fogas tréfa pestíse a' barátságának, és a' ki nyelvét megtartoztatni nem tudja, fényed az.

Szerezz mindenben állapotodhoz illeendő könnyebséget magadnak; de költségedet jövedelmed felett ne terjed, hogy ifjúságodbéli gondoságod, legyen megőzött napjaidnak vigasztalására.

Igazgátsad az önnön magad dolgaidat; az Ország baját pedig bíz azokra, a' kik annak igazgatására hivattattak.

Ne vásárolj nagy árron gyönyörűséget magadnak; hogy annak megszerzésében tett fáradságod, a' belőle vett örömnél édesességét meg ne haladja.

Légy zemes a' jó szerentsében, rakarékos a' bővölködés között. A' ki a' kelleire felett valót megemézt, az a' szükséges dolgok után való sohajtozással fog élni.

Tanítson böltségre tégedet a' mások tapasztalása; és tanuld-meg azoknak hibáiból meg-jobbitani a' magadéit.

Ne bizd senkire magadat, míg meg-nem próbáltad; de minden ok nélkül ne-is kételkedj másokban. *Nem gyanus a' fe-
retet.*

Ha találék olyan emberre, a' kinek jámborságáról bizonyos leheték: mint valami drága kintset zárjad azt a' te éivedben; és mint egy meg-betsülhetetlen áru drága kö kedves légyen az előtted.

Vesd-meg a' maga hasznát kereső kéznek ajándékát; mert olyan tör az, mellyből soha ki nem szabadulhaték.

Ne emékd-meg azt ma, a' mire szükséged lesz holnap; ne-is bizd a' vak férentsére a' mit magad előre el láthatt's el-igazíthattz.

Azzal mind az által ne ketsegtesd magadat, hogy tsalhatatlanul jó előmenetele lézen a' te okosságodnak; mert nem tudja a' nap, mit fog éülni az éjtzaka.

Nem

Nem mindenkor ferentsétlen a' bolond; és a bölts nem mindenkor mégyen elő dolgában. Mindazáltal a' bolond soha sem ér tökéletes böldőségot; de a' bölts soha se vólt tellyeséggel böldogtalan.

HATODIK RÉSZ.

AZ ÁLLHATATOSSÁGRÓL.

A' vezedelmek, érentsétlenségek, a' Éükség, éenvedés, és bozÉuság, nagyobb vagy kisebb mértékben tortal jutott öröksége minden e' Világra Éületett Émbernek.

Szükség azért tenéked óh nyomorúlt Ember ! hogy a' te réád méretett érentsétlenségek ellen bátorsággal és békeféses türeféssel idejénkorán kéÉítsd fel-magadat.

Miként a' fok munka, a' meleg, éhség, és a' Éáraz Épuztákon való Éomjuság keménnyé téÉik a' tevét: ugy Éintén az állhatatossáÉ minden ö érentsétlenségeiben meg-óltalmazza az Émbert.

A' ki nemes Éivel bir, felette van az a' éerentse álnokságának; és az ö nagyra

nagyra termett lelke, fo ha sem erefti-
el magát.

A' maga bóldogságát nem függe-
tette fel a' férentse mosolygásától; az-
ért mikor özve fedi is az a' maga fe-
möldökét, meg nem retten tőle.

Állhatatos mint egy tenger parton
fekvő kö fál, mellyet meg-nem mozdí-
thatnak az habok tsapdosái.

Ollyan ő mint egy magas hegyre
épített torony; a' férentsének minden
nyilait lába alá hullani fémléli.

Midön közelit a' vezedelem, meg-
óltalmazza akkor őtet az ő bátorsága,
és az ő állhatatossága győzedelmet ad
azon ő néki.

Szembe mégyen ez életnek min-
den nehézségeivel, mint egy ütökzet-
re ki állott vitéz bajnok, a' kit vízfa
fordultában kísér a' győzedelem.

Ha meg-tsoportosodnak rajta a' fé-
rentsétlenségek, meg-könnyíti azoknak-
terhét az ő békefséges türeése; és az ő áll-

24 AZ ÁLLHATATOSSÁGRÓL.

haratossága mind azoktól meg- szabadítja
ötet.

De a' félelmes éivü embert gya-
lázatba ejti az ő tunyasága.

El-nyomattatván a' fegénységtől
alatsan állapotra jut; és a' midőn a'
tsufoltatást érzékenység nélkül viseli,
neveli a' maga bozöntatását.

Miként a' nád falat a' levegő ég-
nek leg kissebb fuvallása - is mozgatja :
ugy éintén ötet a' leg- kissebb éeren-
tsétlenségnek emlékezete- is refketteti.

A' vezedelemnek idején el-rémül ;
mikor jelen vagyon a' nyomoruságnak
napja , meg- győzöttetik; és a' kétség-
be esés el-nyomja az ő éivét.

HETEDIK RÉSZ

A' MEG-ELÉGEDESRŐL.

NE felejtkezzél-el arról óh Ember! hogy az Örökké valónak Böltsétsége zabta-ki néked e' földön a' te helyedet; a' ki esméri a' te Éivedet, minden kívánságidnak házontalanságát jól látja, és a' ki rajtad való Éánakozásából gyakorta bé-nem tellyesíti kéréseidet.

Reménységet nyujt mindazáltal-tenéked az ő Jósága, valamikor okos a' te kívánságod, és a' *Virtusra* való ügyekezettel vagy az egybe köttetve.

Minden nyughatatlanságaidban, a' mellyeket érzeÉ, minden Éerentsétlenségeidben a' mellyeken kesergeÉ; vigyázz a' kut-fejekre, a' mellyekből Éármaznak azok; a' te bólondságodra, a' te kevélységedre, a' te rendeletlen képzéledésednek tsalárdságára.

Ne zugolódj hát az ellen, a' ki oztogatja mind a' jót mind a' gonoszt; hanem jobbitd meg févedet. Ne mondd magadba: ha meg-kostolhatnám a' nyugodalomnak édeségét! ha gazdag volnék; ha nagy hatalommal bírnék! melly bódognak tartanám akkor magamat. Tudd meg hogy mind ezek a' dolgok fok alkalmatlanságokat okoznak, azoknak a' kik ezeket bírnák.

Nem érzi a' fegény a' gazdag Ember Lelkének eméztödéseit; nem próbálja a' nagy méltóságban lévönek forongattatásait, nem esméri a' dolog nélkül való életnek unalmait, és azért panaszkodik a' maga forsa ellen.

Ne irigyeld hát senki zines bódogságát, mert nem tudod annak titkos terheit.

Kevéssel meg elégedni a' leg föbb Böltsefégnék jele. A' ki fokasítja javait, az a' maga gondjait is neveli; az elmébéli meg-elégedés pedig egy olyan

el-rejtetett kints, a' mellyet soha se talál semmi nyughatatlanság.

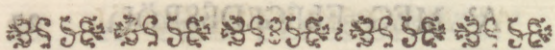
Ha a' ézerentse kersegtetéseitől magadat annyira el-hodíttatni nem engeded, hogy minden igazságot mértékletességet, ézeretetet 's betségilletet érette fel-áldozz: ugy a' gazdagság - is soha se tehet tégedet ézerentsetlenné.

Tanuld meg hát, hogy tiszta és minden zavar nélkül való boldogsággal tellyes pohár nem adatott halandó Embernek.

A' *Virtus* az az ösvény, a' mellyet az ember eleibe éabott az Isten, a' Fő Boldogság annak a' ézielja; éfenki se éeri azt-el, mig nem el-vegezéndi futását, a' melly akkor lézen, a' midön az örökké való koronát el-veézi.

NYOLTZADIK RÉSZ.

A' MÉRTÉKLETESSÉGRŐL.

A' kit Bőltsefséggel 's egészséggel fe-
retnek az Egek, közel vagyon a-
hoz a' bódogsághoz, a' mellyet a' fir
félin innen lehet reményleni.

Birtokában vagy-é te ezen áldások-
nak, és kívánod - é azokat vénségedig
meg-tartani? Kerüld-el hát a' *restli gyö-
nyörűségnek* ketsegtetését, és annak ki-
sérteteitől fufs' mekke.

Midön drága eledelekkel bé - rakja
az ö a'ztalát; midön peseg az ö bora;
midön femed közzé mosolyog, és hi-
vogat téged, hogy erefd vigalságra ma-
gadat: jelen vagyon akkor a' ve'zedel-
mes óra, és azon fempillantás, a' melly-
ben fükség magadra vigyázni.

Mert ha el-tsábittatásodban tzélját
el-érheti; már egészen el-ve'ztél.

Az

Az ígért öröm dühösséggé válik; betegségre 's halálra víznak az ő gyönyörüségei.

Nézd körül az ő asztalát; vedsed femedet az ő vendégeire; figyelmezz azokra, a' kiket intselkedései el-hodítottak, és a' kik az ő tsalogatásainak engedelmeskedtek. Tekintsd-meg azokat; melly igen haloványok, meg fáppadtak, elgyengültek.

Az ő szempillantásnyi gyönyörüségeket hozzás unalom, bánat, és fájdalom követik; a' sok drága étkek annyira meg-veztegették és el-bodították az ő iz-érzéseket; hogy a' leg jobb féle eledelek - is izétlenek ő nekik. A' kik nem régen ezen bálványnak imádói valának; most már annak áldozati lettek. Illyen méltó és természetfelet való következt kötött egybe az Isten a' természeti dolgok rendében, az ő Felsége ajándékival vízza élőknek büntetésekre.

Kitsoda az ellenben, a' ki kedvére mégyen elő az uton, és mindenkor vidám tekintetet mutat?

A'

A' kinek ábrázatján ró'sák villognak; pirosló hajnali kedvesség mulatóz ajakain; ártatlansággal és betsülettel elegyült vidámság mosolyog zemeiben, ör vendezve énekel, mert tisztaság uralkodik az ő szívében.

EGÉSSÉG ennek a' neve. A' SZORGALMATOSSÁG Léánya ez, és a' MÉRTEKLETESSÉG ennek az Anyja. Ezeknek Fiai lakoznak a' *Son Ton Hoë* Északi Tattományiban hozzán-él-nyuló Hegyeknek tetején.

Erőssek azok és terények; a' *Gratiák* 's *Virtusok* Nénnyeik ő nékik.

A' virgontzság eleveníti az ő inaikat; erőtség lakozik az ő tsontjokban, és a' munkában vagyon az ő gyönyörűségek.

A' föntelen való dolog jó izüvé teszi önékik az eledelt; és a' mértékletesség jó eröben tartja őket.

Az indulatokkal hartzolni, gyönyörűségekre vagyon ő nékik; és a' rosz szokásokat meg-gyözni ditsóságnak tarták.

Mérséklett az ő vigaságok, es azért állandó; rövid az ő álmok, de tsendes, és a' melly meg-friffiti őket.

Tízta vérrel, vidám elmével bírnak, és az Orvos az ő fállásokat nem tudja.

Mindazáltal minden részben tökéletes bódogságra nem ülettek az Embereknek Fiai; és változás nélkül való tsendesség az ő kapujokon belől nemmulat.

A' midőn belőlről el-rejti magát az egyik ellenség, hogy el-árulja őket; imé kívülről más vezedelmeknek-is tárgyúl vagynak ki-téetve.

Az ő egészségek, erősségek és ferénységek fel-gerjeztették a' kívánságokat a' *tisztátalan gyönyörűségnek* kebelében.

Ez bé-ülvén a' maga Királyi lékében mesterkedik az ő figyelmezéseket magára fordítani; mutogatja sok féle keztsegítő gyönyörűségeit, integet feneivel, hogy közelítsenek ő hozzája.

Gyenge tekinteti vagyon ő néki; dízes termete vigságra tsalogat; kedvelség és

és nyájasság becéll zemeiből; kísértet ül kebelében; és édesgetés lakozik a' nyelvén.

Ah fűs mézfe az ő ketsegtetéseitől; füleidet minden ő tsábitó becédei előtt zárd-bé. Mert ha az ő kellemetes nyájassággal teli zemeit figyelemmel zempléled; hizelkedő mézes becédeknek hangjára ha meg-állapodol; ha egyzer rabjává tehetett, örökös lántzal vagy meg-kötöztetve.

Gyalázat, betegség, zükség, unalom és bánat az ő kíséző serege.

Ha a' tunyaság miatt el gyengülz, és a' mértékletlenség miatt el-erötelenedel; ha el-merülz a' dobzódásban: a' te tagaidat az erő, egész tested alkotványát az addig való épség el-hagyja. Kevés napokat zámálhatz, azokat-is elborítja a' gyalázat; meg-fokasulnak unalmaid, de könyörtületeiséget sohol se találhatz.

MÁSODIK SZAKASZ

A Z

INDULATOKRÓL.

C

E L S Ö R É S Z.

A' RÉMÉNYSÉGRŐL ÉS FÉ- LÉLEM RŐL.

Flette igen édesek a' Reménységnek
biztatásai. A' valamit váró Elmének
nyájafabban bizelkednek azok mint sem
a' Ró'sának már ki-fakadni kezdett kel-
lemetes, himbója. De a' Félelemnek fe-
nyegtetései rettegetetésére vagynak a'
Szívnek.

Mindazáltal se a' Reménység tsa-
lógatásai, sem pedig a' félelem irrozta-
tásai el-ne fordítsanak tégedet annak vég-
be vitelétől, a' mi helyes. Iov fel ké-
szülve létező, hogy mindenféle tör-
ténekeknek egyenlő elmével mehess el-
lenekbe.

A' jó emberek előtt még az halál
félelmei sem félelnek. A' ki semmi rosz

Éat nem tselekczik, nints mitől rettegen.

Mindenben a' mihez kezdés, okos bizakodás bátorítsa igyekezetidet. Ha bódog elő meneteled aránt kétségben esel; fándékod nem mégyen fzerentséfen véghez.

Ne ijjeszd fívedet hazontalan félelemmel; és az elmebéli képzelődések ne rézkettefsék benned a' Lelker.

Vezédelembé ejt a' félelem; de a' ki jót reményl, az meg tartja magát.

Mint a' sólyom madár mikor üldöztetik, fejét el-dugván egyéb részeit fedetlen hagyja: ugy a' tunya embert elárulják az önnön maga rettegefséi.

Ha valamelly dolgot lehetetlennek képzelé magadban, az önnön magad bátortalanfagod olyanná fogja azt tenni. De állhatatofsággal minden akadályokat meg gyozol.

A' hiában való Reménység az efsztelen Ember fívének hizelkedik; de a' bölts

bólts nem engedi magát attól megsalattatni.

Az okofság igazgassa minden kívánságodat; és a' tereménységedet bólts határok közzé forítsad. Így zereintsés előmenetel fogja követni minden te igyekezetedet, és a' belé süléstől való félelem nem gyötri zivedet.

MÁSODIK RÉSZ.

AZ ÖRÖMRŐL ÉS SZOMORUSÁGRÓL.

ÖRizkedjél a' rend felett való örömtől; de mód nélkül való szomoruságra se botsásd magadat. Nem adhat olly örvendetes Jókat e' világ, olly keserves gonoszokkal sem látogathat, a' mellyekért a' Leiket rend kerént való állapotjából ki kellene mozdítani.

Nézzed az **ÖRÖMNEK** mosolygó állását! Tzifra festésekkel ékesült az kívülről. Hallgassad a' fók bortól és gyönyörűségtől meg-rézigült fokaságnak zajgását.

Az ajtóba áll maga a' Gazda - Af, Szony; üntelen való éneklésével és rend felett való hahotájával esmérteti magát az ő harfogó szava.

Meg-

Meg-föllit minden-elötte-el-menőket; hívogatja azokat, hogy bé-térvén hozzája, kostoljak-meg az életnek gyönyörüségeit. Tsak itten ugymond és nem másutt találtnak azok.

De bé ne lépj az ő ajtaja küzöbén, se pedig azokkal, a' kik az ő házat gyakran járják, ne társalkodj.

Öröm Fiainak nevezik ök magokat, nevetnek, és a' fok gyönyörüségekben egészen úzni láttatnak: de nem egyéb minden ö tselekedetek, hanem merő eštelenség és bolondság.

A' feslett erköltsök érzettek barátságot ö köztök és az ö lépések fiennek a' gonozra. Környül vétettek minden felöl a' vczedelemtöl és az ö végsö puštulásokra kézült méllység fel-tátotta alattok a' maga száját, hogy öket el nyelje.

De fordítsd azonban szemeidet a' más oldalra, és nézzed amaz fák árnyékával

val bé-borittatott 's az Emberek tekintete előtt el-rejtetett völgyben, a' SZOMORUSÁG' állását.

A' fok sohajtás miatt fel puffadt az ö fíve; nem foglalatoskodik egyében, hanem csak az Emberi Nemzeten való izánakozásban.

Az életben elő fordulni fokott történetekre függetti femeit és leg-ottan fir. Az Emberi erotelenség 's vezettség az ö beféllgetésének füntelen való matériája.

Ugy tettzik ö néki, hogy az egész Termézet gonofban fekszik. Valamire tekint, mind azt, az ö komor természetének fetétes fedelén által nézi; és panafolkodó fónál egyéb nem mégyenki-fájából.

Ne közelits az ö állásához, mert ragado lehellete van néki. El-hervaftja az a' virágokat, és a' kellemetes gyümölcsöket, mellyek az élet' kertének ékeségei 's gyönyörűségei valának, el-füti.

Meg-ne tsaljon téged a' te lábad.

Mi-

Midőn az ÖRÖM' házáat el-akarod-kerülni, és a' SZOMORUSÁG' éal-
láfához sem kíváné közelíteni: vigyázz
figyelmetesen arra a' közép útra, melly
a' TSENDESSÉG' lakó helyébe vezérel
tégedet.

Békeféség, bátorság és meg-elégedés,
lakoznak azzal együtt.

Vidámságot visel 'a' maga ábrá-
zatján, a' ki azt meg találta. Gondolko-
zo Elmét mutat tekinteti; de azért nem
komor.

Egy formá fém-mel nézi ő mind a'
fere-ntsét, mind pedig a' fere-ntsétlen-
féget.

Ezen kies lakó helyből, mint egy
magas toronyból, világosan fém-lélhe-
ted mind azokat, a' kik rendeletlen vi-
galságnak adják magokat; mind pedig azo-
kat, a' kik ez élet fere-ntsétlenségeiről
való panaszal töltik minden napjaikat.

Szánakozva nézed mind a' két rend-
bélieknek bolondfágát 's nyomorúságát;
és mimódon kelljen boldogságodat meg-
tartani, azoknak életet meg-tanit tége-
det arra.

HARMADIK RÉSZ.

A' HARAGROL.

Miként a' forgó fél tövestől ki-
szaggatja az élő-fákat, és a' Termézet-
nek ábrázatját, meg dízteleníti; vagy mi-
ként a' föld indulás egészén fenekeltől
fel-forgatja a' Városokat: ugy szintén a'
meg-haragudott Embert környül vézi go-
nozzal az ő dühösége; olyan véze-
delmet hoz rája, a' mellyet nem so-
kára végső romlás követ.

De meg-lásd, el-ne felejtkezzél a'
magad erőtelenségéről; és meg-botsátod
másoknak az ő hibáit.

Ne adjad egészén az *Haragnak*
magadat; mert így az önnon magad, éi-
vednek meg-sebefirésére, vagy pedig jó
Barátodnak meg-öldöklésére kózorúlz
fegyvert.

Ha az apró bosszúságokat békével
élenveded; boltselegül tulajdonittatik az

tenéked: ha pedig tellyeséggel ki-tör-
löd azokat elmédből, nem vádolhat té-
ged' a' te íved.

Nem látod é hogy a' meg-indult
Ember haragjában el veéti az eget? ta-
nitson hát okofságra téged' a' mások
éztelensége.

Ne mivelly semmit, a' mig forr
benned az indulat. Dühösködő fél-vé-
lek között miért botsátkoznál az hábo-
rus tengerre ?

Ha valaki nehezen tudja le-tsende-
síteni haragját: okofság azt meg-előzni.
Kerülj el-hát minden alkalmatofságot,
melly haragra indithat tégedet; vagy pe-
dig illendő örizkedéssel légy az ellen.

A' maga gondolatlan embert ha-
ragra gerjeéti a' kevély nyelv; de a'
bolts Ember meg-neveti 's meg-veéti azt.

Ne lakózzék boéféúállás a' te ke-
beledben; mert gyötrelmére lézen az a'
te ívednek, és leg jobb indulatidat -is
meg-veétegeti.

Légy mindenkor kézebb a' meg-
botsá-

botsátásra, mint sem a' bozúért bozúsággal való fizetésre. A' ki keresi az alkalmatosságot a' bozúállásra, tört vét az ő magának, és a' maga tulajdon fejére huzza a' védelmet.

Miként a' tüzre öntetett víz le-tsendesíti annak melegét; ugy éntén a' kelid és tsendes felelet le-tsendesíti a' meg haragudott Embert, és ellenségedet barátoddá tézi az tenéked.

Gondold meg tsak melly kevés dolog vagyon, a' mellyért méltó volna meg-haragudni: és tsudálni fogod, hogy az ezteleneken kívül mások-is adják arra magokat.

Az harag mindenkor vagy bolondságon, vagy erőtelenségen kezdődik: de juison ezedbe 's bizonyos-is légy abban, hogy meg-bánás nélkül ritkán végeződik.

Az eztelennek lépéseit nyomba követi a' gyalázat; és az harag után lelki-csméret furdalása mégyen.

NEGYEDIK RÉSZ

A' SZÁNAKOZÁSROL.

Miként a' Tavaznak Kezei Virágokkal ékeztik a' földet; vagy mint a' Nyárnak kellemetes melege sütteti az aratásnak idejét: ugy szinten a' szánakozás örömet és vigasztalást nyújt a' Szerentselenség Fiainak.

A' ki szenvedő társa másnak az önyomorúságaiban, meg-érdemli az, hogy az övéiben is részesüljön amaz: de a' szánakozás nélkül való Ember arra éppen nem méltó.

Mint a' bárány begetése meg-nem tartóztatja az otter meg ölö mévárás karjait: ugy a' kegyetlen embernek zive semmi integen meg nem indul.

A' szánakozó emberek könyvhullatási fokkal kedvesebbek, mint a' ró'saról tavaival a' földre le-hulló harnatnak tseppjei.

Bé ne zárd hát füleidet a' fűkölködő kiáltására; és mikor az ártatlannak szeréntsétlenségét látod, meg-ne keményítsed fívedet.

Midőn a' te segítséged után esdeklik az árva; midőn a' fok nyomorúságoknak terhe alatt el-alélt özvegy kefervesen könyvező szemekkel instálja öltalmadat, és meg-azoknak inségeiket; és a' kiknek semmi segítőjök nintsen, nyújtsd ki azokra a' te kezeidet.

Ha láttz olyanokat, a' kiknek mezeitelenségeknak el-fedezésére semmi öltözetek nintsen, a' kik rezketnek a' kegyetlen hidegben és a' kiknek nints hová fejeket le-hajtsák: nyiljon-meg ekkor a' te fíved, induljanak meg a' te belső rézeid ö rajtok; a' te fárnnyaid alatt találjanak bátorságos menedék helyet az halál félelmei ellen, hogy éljen a' te lelked.

Midőn az ő meg látogattatásának ágyában el-nyulvanvög a' beteg; midőn a' csoportos nyomorúságok alatt el-lankadott

kadott fegény a' falmán hever ; mi-
 dön az ö meg-özült idejének erötelen-
 sége miatt el-gyengült öreg , egy pár-
 haldokló femet vét te reád segedelme-
 det ohajtván: óh hogy buborékolhattz
 akkor a' gyönyörűségben ? hogy bujál-
 kodhattz a' vigasságban? rend felett va-
 ló feslettségre hogy adhatod magadat ?
 azoknak fükölködésekre semmit se fi-
 gyelmeztvén, és az ö nyomorúságokra e-
 gézfén érzéketlen lévén,

ÖTÖDIK RÉSZ.

A' KIVÁNSÁGROL ÉS SZERETETRŐL.

Vigyázz magadra óh Ifju! örizkedjél a' fentelen Álfonynak édesgetéseitől; és az ő kétségfető gyönyörűségeitől, mellyeket nagy arron szokott tartani, magadat el-ragadtatni ne engedjed.

Az éztelen kivánság fel-forgatja az önnön maga tanátsit; és ha vak indulodat követed, hirteted a' magad veszedelmedet.

Ne botsásd hívedet a' tisztátalan gyönyörűségek tsalfa édesgetéseire. Ha azok tsalárd nyájaiságokkal meg-lántzolhatják Lelkedet; hirtelen oda lelév egés-séged, és minden gyönyörűségednek kutsejeit nem fokára ki-fáradni fémleled.

Napjaidnak Tavafán hanyatlani látod erödet, és életed' virágjában meg-lép téged' a' Vénség.

Egy olyan szép Afzony ellenben, a' mellynek kellemetes szépségét a' *virtus* és jó erkölts nevelik: elevenebb fénnyel ründöklik mint az Égnek csillagi, és annak édesgetéseinek ellent állani lehetetlen.

A' biliomok' fejezségét, meghaladja annak kebelének ékelessége; egy ró'sas kertnél kedvesebb az ö mosolygása.

Gerlitze ártatlansága ül annak szemében; együgyűség 's tisztaság lakoznak az ö Lelkében.

Édesbék a' méznél, az ö hájának tsokjai; Arabiai jó fagú, temjént illatoznak ajakai.

Ne légy érzéketlen a' gyenge szeretetre; annak lángjának tisztasága, nemesebbé tézi fivedet, és a' leg kedvesebb 's leg gyengébb megilletődésekre is érzékenyvé tézi azt.

HARMADIK SZAKASZ.

A Z A S Z S Z O N Y I

N E M R Ö L.

A Z A S Z S Z O N Y I

N E M R Ö L.

OH Te éreterre méltó szép *Léány-*
zó! Hallgass a' Bóltsefségnek favá-
ra; és a' Te fívednek belső rejtekeit
hassák-meg az igazságnak befedéi. Így
ragyogó szépségedet nemes elmédnek é-
késége sokkal nagyobbra neveli; és mi-
kor el hervadánd is annak virága; ak-
koron is fenn marad a' Te kellemetes-
féged.

A' Te ifjú életednek zöldellő Ta-
vafán; a' Te napjaidnak virradó hajna-
lán, mikor gyönyörködve szemlélnek
Téged' az Emberek, mikor az ő fél szem-
mel való tekintéseknek tárgyává tézen
Téged' a' Termézet: ah! vigyázva hall-

gasd akkor az ö tsábitó befédeket; ö-
rizd meg fívedet, és füleidet az ö tsal-
fa nyájafságokra ne botsálsad.

Jusson ekedbe az, hogy Te a' Férj-
fiúnak segítő társává; nem pedig az ö
zabolátlan indulatnak rabjává terem-
tettel; nem tsak az ö fel-gerjedett ki-
vánfáginak le tsendesítésére, hanem fok-
kal inkább az ö fok-féle terhes foglalata-
toságaiiban való fel-segittetésére, unalmai-
nak enyhítésére, és ferentsétlenségeinek
gyenge ferelmed által való meg-édesí-
tésére.

Mellyik AÉÉony az, a' melly meg-
nyeri a' Férjfi fívet, uralkodik azon, és
alája veti azt a' maga ferelmének?

Tsak az, a' melly édeiséget visel
a' maga tekintetében, ártatlanságot fí-
vében, betsületet homlokán.

A' mellynek kezei fúntelen mun-
kát keresnek; és az ö lábai az ide'sto-
va való futkosásban nem gyönyörköd-
nek.

A' melly tsinofon öltözik, mérték-
letesen él; és a' mellynek fejét, mint
egy ditsőséges korona, az alázatoság
és módoság vezik környül.

Kellemetes musika zengés mulatóz
annak a' nyelvén; az ö bezedének hang-
ja kedvesen illeri a' füleket; és az ö a-
jakiról méznek édesége foly alá.

Diféség és nyájasság uralkodik
minden ö bezedéiben.

Az alázatoság 's engedelmesség az
ö életének regulája; békeség és böldog-
ság jutalma ö néki.

Az okosság mégyen elötte; és a'
Virtus jobbja felöl áll.

Egyenesség 's tisztaság ül zemeiben;
és minden ö bezedét 's tselekedeteit a'
böltseiség igazgatja.

Tiszteli azt még a' fajtalan - is és
az ö jelen létében főllani nem mér.

Mikor a' rágalmazás Felebarátjá-

nak betsületét faggatja, pártját fogja ő az ártatlannak; ha pedig semmi módot nem lát annak oltalmazásában, hallgat.

Mert Jóság lakozik az ő kebelében; és mások felől balul nem vélekedik.

Bóldog az a' Férjfi, a' kinek ez lehet Felesége. Bóldog az a' Gyermekek a' melly ezt nevezheti maga Annyának.

Vigyáz ez a' maga Házának állapotjára; és békefenség lakozik abban; böltsen igazgatja azt, és minden enged ő néki.

Jó reggel fel-kél, meg vizsgálja mi dolog van a' Háznál; és kinek kinek a' maga rendes hivatalát ki oltja.

Minden kedvét a' maga tselédeire való gondofságban helyhez teti; egész szorgalmatofságát arra fordítja; szép rend és takarékoság láttatik minden felé az ő Hazában.

Az ő okofsága, mellyel tselédeit igazgatja, tisztességére szólgál az ő Férjének

jének; és magában tartott titkos örömmel hallgatja a' felölle való dicséretet.

Böltsefséget önt a' maga gyermekeinek elméjekben; és azoknak erkölcsöket a' maga jó példája szerint formálja.

Az ő hájának bevéde egész Törvények azoknak; és az ő fêmeinek mozdulása, engedelmeiségeknek régulája. Tsak egyet áll, és futnak az ő parantsolatinak végbe vitelére a' kik néki állgálnak; tsak kémmel int azoknak és bétellyesítik; keretik ötet, és az ő magát kedveltető nyájas maga vifelete hárnnyakat ad ő nékik.

A' jó kerentse kevélyé nem tézi ötet, a' kedvetlenségekben való maga eleretése ellen pedig orvoóság ő néki a' békefséges türés.

Az ő tanáts adásában minden kedvetlenségei között könnyebbülést talál az ő Férje; és kerentsétlenségeiben enyhülést kerezen ő néki kedvesének nyájafsága,

mellyel ez meg-öftja azokat ö véle.
 Le tézi bátran ennek kebelében a' ma-
 ga fívét, és meg-vigasztalatik,

Bóldog az a' Férjfi, a' kinek ez
 lett Felesége; bóldog az a' Gyermeke,
 a' melly ezt nevezi maga Anyjának.

E L S Ö   R É S Z

NEGYEDIK SZAKASZ

A' VÉR SÉGGEL EGYBE

KÖTTETETT SZEMÉL-

JEKRÖL.

ELSŐ RÉSZ.

A' FÉRJRŐL.

Házafodjál-meg, és engedj az Isten rendelésének. Házafodjál - meg, és légy hűséges Tagja a' Társaságnak.

De csak vaktában és hirtelenkedve meg-ne határozd magadat: mert a' mi tsodás Felelőset véve, annak választásáról függ következő életednek boldogsága.

Ha az a' mellyre találtál, sok i-
dőt vezt-el az öltözésben 's maga tsi-
nosgatásában; ha felettébb kevély a'
maga szépségével; ha gyönyörködve hall-
gatja az ötet ditsérőknek szavát; ha ren-
delertlenül nevet, és fel-zóval becéll; ha
lábai az Attya házában nem nyu-
goznak

gofnak; ha igen bátor szemmel tekint a' Ferjiakra; ekkor ha éintén olyan ragyogó volna - is annak szépsége, mint a' maga erejében tündöklő Nap leg-tisztább fényességében; fordítsd el még-is szemeidet az ő tsalogató szépségétől, lépétedet az utánna-járástól, és szívédet az önnön magad képzelődéteid által el hódíttatni ne engedjed.

Ha pedig olyat találtál, a' kinek személye kedves előtted; de a' kiben a' mellett Nemes elmével és drága erkölcsökkel köttetett egybe a' külső szépség; a' kiben szép lélek lakozik: azt vedd magadnak Feleségül; meg érdemli az, hogy legyen a' Te Barátod, a' Te Társad, és kebelednek szerelme.

Ugy nézzed azt mint az Egeknek meg-betsülhetetlen ajándékát; úgy élj azzal, hogy nyerd-meg az ő szívét.

Az öznya ő a' Te Házadnak; bertsüld-meg hát ötet, hogy az ő parantsolatának engedjenek a' Te tselédid.

Minden ok nélkül ne fegezd elled magadat az ő kívánságának. Rézefül

fül ö a' Te terhedben ; illö hát hogy
gyönyörüségeidben- is részéljön.

Édes becédekkel intsd - meg ötet ;
de kemény magad viselkedésével ne kénze-
rittsed ötet hozzád való engedelmeségre.

Tedd-le bátran titkaidat az ö ke-
belében; réa bizhatod magadat az ö ta-
nársira ; egyenesek azok , helyeseknek
találod azokat.

Légy hív ö hozzá ; mert ö a' Te
gyermekeidnek Anyja.

Midön a' fájdalom 's betegség meg-
környékezik ötet: gyenge érzelmekkel
könnyebbítsd az ö kínjait. Egy fána-
kozó nyájas tekintetteddel meg-nyihird
az ö kedvetlenségeit, meg-tsendesíted fáj-
dalmaid , és akármelly orvosnál többet
segítesz ö rajta.

Jusson eszedbe az ö nemének erő-
telen vólta, 's az önnön magad hibáid ;
és engedelmesen viseld magadat ö hozzá.

MÁSODIK RÉSZ.

A Z A T Y Á R O L,

Gondold-meg azt, valaki Atya vagy, melly nagy tekintetű dolog az, a melly te reád bizattatott. Kötelességed az tenéked, hogy a' kinek te adtal életet, tápláljad-is azt.

Rajtad áll az-is, hogy a' Te értelmes Gyermeked tenéked vagy áldás, vagy átok; a' közonséges Tarsaságnak pedig vagy hasznos, vagy vezedelmes tagja légyen.

Oktassad ötet, a' mig még kezdetén van a' maga útjának; és az ő életét az igazsághoz 's a' Virtushoz idején korán oktassad.

Figyelmezz az ő természeti hajlandóságaira, és minden indulatit tanuld ki. Igazgasd ötet ifjúságának idejében, és hogy eztendeinek nevedekésével vala-

melly

melly rózzé fokás meg-öregbedjék ö benne, tellyeséggel meg-ne engedjed.

Igy nagyra nevededik, mint a' hegyeken a' Tzedrus; és az ö feje az erdöknek minden fája felett ki-tertzik.

A' gonosz Fiú gyalázatjára vagy az ö Attyának; de a' bölts Fiú tisztességére sólgál annak meg-özült fejer hajának.

Tiéd a' éántó föld, ne hagyd hát azt miveletlenül. A' miként vetettél, úgy fogé aratni.

Tanitsd a' te Fiadat engedelmesfégre, és áldani fog téged: Tanitsd. betsületre ötet, és nem fégyenül-meg.

Tanitsd háládatóságra ötet, és mindenek előtt kedves lézen; Tanitsd kedve maga viseletre ötet, és mindenektől fértetik.

Tanitsd mértékletességre ötet; c-géséges lézen. Tanitsd okofságra ötet, férentses lézen.

Tanitsd igazán élni ötet; és betsületik a' Világtól. Tanitsd egyenességre ö-

tet, és az önnön maga szívétől nem vádoltatik.

Tanítsd forgalmatosásra ötet; öregbedik az ö gazdagsága. Tanítsd emberségre ötet; és nemes szívvel fog birni.

Tanítsd Tudományra ötet; hasznos lesz az ö élete. Tanítsd kegyetiségre ötet; 's bódog lézen halála.

HARMADIK RÉSZ.

A' FIUROL.

OH vajha az oktalan állatoktól böltses-
séget tanulnának az emberek; és ma-
gokra szabnák azt a' tanúságot; mellyet
azoktól véznek.

Menj édes Fiam a' puztába; fi-
gyelmezz a' Gólya fiura, és vedd fi-
vedre, a' mire tanit az téged'. Melly
nagy gondja vagyon ennek a' madárnak
arra, hogy meg-vénhedett idejében fe-
gitségére légyen annak, a' melly éle-
tet adott ö neki. Bátorságos állást ké-
sit ö neki, táplálja és szárnyain hor-
dozza azt.

Hát te háládatlan lennél-é a' te A-
tyádhoz? holott annak köszönheted éle-
tedet, vagy pedig a' te Anyádhoz? ho-
lott az nevelt-fel tégedet.

Hallgás a' te Atyád szavára; mert

a' mit mond, jódra vagyon az néked; engedelmeskedj az ő inteseinek, mert hozzád való féretetből fármaznak azok.

Ő vigyázott a' te életednek napjaira; fokát izzadott ő azért, hogy bódogul follyanak azok. Tiszteljed hát meg-vénült idejében őtet; és az ő meg-öfült fejének minden betsületét add-meg--

Ne felejtkezzél-el a' te gyermeki erőtelenségeidről sem pedig a' te ifjúságodnak tsintalanságiról. Szenvedd-el a' te Szüléidet; midön hanyatló félben léfnek; légy segítségvel az ő vénségeben ő nékik; és gyengeségeben támogassad őket. Mert tsetsemő korodban gyengén apolgattak ök téged', és ifjúságodban kedveztenek néked.

Oh melly szép dolog azt látni, mikor a' magzatok vízfűa fizetik azt az ő Szüléiknek, a' mitadtak vólt azok ő nékik. Kellemeresebb ezen kegyefségnek fémlélése, mint sem a' jó féle temjén mellyet a' Napnak tiszteletére gyűjtanak a' Persák; és gyönyörüségesebb, mint sem azok a' drága illatok mellyeket Arabia

rabiának füzerfámos mezeiről hoznak a'
Nap nyugoti fellők.

Tiszteljed hát azokat, a' kik a' te üi-
letésednek okai. Így azt tselekezed, hogy
az ő meg özült fejeik békefényben álllya-
nak alá a' koporsóban; és a' te magza-
tid-is, kiket a' magad jó példája férint
neveltél, hasonló kegyességgel fizetik azt
vitéza tenéked.

NEGYEDIK RÉSZ

A' TESTVÉREKRŐL.

TI mindnyájan azon egy Atyának gyermekei vagytok Egyforma gondja volt annak mindenitek éükségére; és ugyan azon Anya nyujtott mindeniteknek emlöt.

Szorittson egybe hát titeket a' ézeretnek kötele; hogy békeféség és ézerentse lakozzék a' ti Atyátok' házában.

Mikor el-ozoltok-is egymástól a' Világra; annak a' vérségnek emlékezete, a' mellyel egybe vagytok köttetve, inditson akkor-is egymás ézerelmére titeket, és az idegent a' magatok vérénél fellyebb ne betsüljétek.

Kelj-fel a' te Atyád fia mellett az ö nyomorúfágában; és az ö vézedelmének idején meg ne vesd a' te Hugodat.

Igy a' ti Atyátok fáradságos munkájának gyümöltse mindenitekre ki-terjed; és az ö utánatok következendö maradéki is hasznát vézik annak.

ÖTÖDIK SZAKASZ.

A Z I S T E N I

GONDVISELÉSRŐL.

avagy,

Az Embereknek egymástól különböző
állapotjokról.

ELSŐ RÉSZ.

A' BÖLTSEKRŐL ÉS TUDATLANOKROL.

AZ Értelem az Isteni Jóságnak drága ajándéka. Olly mértékkel ad az kinek kinek rézt ezen mennyei kintsből, a' mint azt jónak itéli.

Böltsefésséggel kezertett é Téged? megvilágosított értelemmel áldott - é meg téged? Közöljed hát azt a' tudatlanokkal, hogy épüljenek azok; a' Böltsekkel pedig, hogy magad többre mehess abban.

Nem álit fokot maga felől a' valóságos Böltsefésség. A' Bölts ember gyakran kételkedik, és elébbeni ítéletét megváltoztatja; de a' bolond vakmerő, és semmit se kételkedik. Mindent tud ő; é

pen tsak a' maga tudatlanságát nem vé-
li észre

Utálatos a' minden tudomány nél-
kül lévő fetsegő ember kérkedékenysé-
ge: de a' Bölts el szenvedt azt és a' ki-
ben ezt a' hibát látja, annak erőtelen-
ségén bánakozik-

Ne légy bölts a' magad zemei e-
lött, és a' te elmédnek mások felett va-
ló élefségével ne ditsekedjél. A' leg
jobban megvilágosított értelem - is az
emberben, nem egyéb vakságnál és éz-
telenségnél.

Esméri a' Bölts ember a' maga e-
rőtleniségét, és meg alázza ötet annak
érzése; hijába igyekezik azon hogy ön-
nön maga előtt kedvet találjon.

De a' bolond, a' kinek zemei e-
lött minden dolgokat nagyobbaknak mu-
tat az ö tulajdon érdemeiről formált ke-
vély képzelődés, meg - igéztetett a' ma-
ga teremtvényitől, nevezetes fő munkák-
nak lenni tartja azokat, és a' magához
hasonló tsalsa ditsérőknek idvezlő kiál-
tásai

tásai között, tulajdon kezeivel meg koronázza magát.

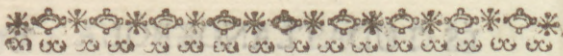
Ditsőségének tartja a' féléket tudni, a' mellyek nem méltók, hogy esmértésenek; azt ellenben nem tudja, a' mellyet nem tudni gyalázat.

Még a' Böltsétségnek ösvényén - is tud ő tévelygeni 's bolondság után járni. Semmi bizonyos el- intézett célja nintsen ő néki, és azért minden ő fáradozásának gyalázatnál egyéb nem lézen jútalma.

A' Bölts pedig elméjét meg-fríse- li tudománnyal; a' hasznos mesterségeknek elő- menetelében gyönyörködteti magát, és ha azokat a' Társaságnak hasznára fordithatja, ditsőséggel koronáztatik-meg.

Leg főbb Böltsétségnek tartja mindenkor a' *Virtus*' tanulását; és azon Tudományt, melly a' Böldegságnak utára tanit, leg elébb betsülli, leg méltóbbnak esmérvén azt, hogy magát abban gyakorolja.

MÁSODIK RÉSZ.

A' GAZDAGROL ÉS SZEGÉNYRŐL.

A' kinek gazdagságot és azzal helyy-
sen élni tudó elmét adott az Isten;
az olyan Ember bizonyára különös ál-
dást nyert az Egektől.

Bóldog magára nézve az ő gazdag-
ságával; mert az ő bővölködése a' jó té-
teményre alkalmatosságot szolgálhat ö-
néki.

Meg-óltalmazza ő a' méltatlansá-
got szenvedő szegényt; és hogy a' hatal-
mas az ügye fogyottat el-nyomja, meg-
nem engedi.

Hol légyenek fánakozásra méltó
nyomorúltak, azt tudakozza, meg-kérde-
zi azoknak fűkségeket, és a' kik érde-
mesek, minden maga mutogatása nél-
kül fel-segéli azokat.

Fel-kél az érdem mellett, és meg-
jutal-

jutalmaztatja azt; biztatja a' serény embereket, és a' köz házonra intézett gondolatokat bővféges adakozással igyekezi szerentséltetni.

Nagy dogokhoz fog, füntelen újabb újabb fel-tételeket (*planumokat*) formál; munkát ad a' serény embernek; elébb mozditja a' mesterségeket és a' maga Hazáját minden uton gazdagítani kívánja.

Ha mi meg-marad az ő aétalánál, úgy tartja azt mint a' fegények' jufsát, és nem engedi meg-foéttatni azokat attól.

Az ő jótéteményre hajlandó élvében semmi változást nem tézen a' gazdagság; szerentséjére vagyon azért ő néki a' gazdagság, és minden ő bővölkedéteinek közepette-is meg-kóftolja az ártatlan tízta gyönyörüséget.

Bóldogtalan az ellenben, a' ki néveli a' maga kintseit; de azon kívül, hogy azokat bírja semmi örömére nintsenek ő néki. A' ki el-nyomja a' fegényt, és annak ortzájának veritékit semmibe hajtja,

Az ö Felebarátjának nyomorúsági semmi meg-indulására nintsenek ö néki.

Száraz szemekkel nézi az Árvának köny hullatásait; és az Özvegynek kiáltása előtt füleit bé-zárja.

A' gazdagság' szerelme meg-keményítette az ö szívét; a' leg keservefőbb infég is nem tudna semmi meg-illetődést érezni abban.

De átok kíséri ötet; föntelen való rettegésben vagyon. Gyötrik ötet az önnön maga telhetetlen kívánsági, és a' nyomorultakon véghez vitt méltatlanságot meg-bozszúlják ö rajta.

Mitsoda a' fegénynek nyomorúsága egy ilyen ember szívének gyötrelméhez képest?

Melly fok okai vagynak arra a' fegénynek, hogy magát vigasztalja; és hogy minden inlegek között örömet 's vigasztalást találjon magának?

Békefességgel ézi ö a' maga kenyérét, és a' hizelkedőknek meg-eméztő serege nem terheli az ö asztalát.

Szabados a' fok rendeletlen tsorda
tselédttől; és az alkalmatlan Embereknek
helytelen kívánsági nem terhelik öter.

Meg-foztatott ö a' gazdagoknak gyö-
nyörüséges étkeitől; de ugyan azért, a-
zoknak betegségekben fintsen semmi része.

Az ö kenyere, mellyet ézik, avagy
nem elég kedves-é az ö inyének? a' viz,
mellyet izik, avagy nem édesdeden
meg-öltja-é az ö fompjúságát? Bizonyá-
ra több gyönyörüséget talál ö a' tiszta
viznek italában, mint sem mikor a' gaz-
dag fok jó féle borok között dorbézol.

A' füntelen való munka egétségé-
re fólgál ö néki és az által olly ked-
ves álmod ferez ö magának, a' mellynek
édeségéről semmit se tud a' pihes pár-
nán heverő ember.

Alázatos ö minden kívánságai-
ban; bölts határok közzé fozítja azokat;
és az a' tsendesség, a' mellyben él ö,
meg-haladja azt a' meg-elégedést, a'
mellyet a' gazdagság 's méltóság által
lehet várni.

Ne ditsekedjék hát a' gazdag a' maga gazdagságában; a' fegényt pedig kétségbe ne ejtse az ö fükölködése. Mert ha az ö különböző állapotjában mindenik az Isteni bölts gondviselésnek el-intézett akaratjáttsелеkezi; mindenik bóldog lézen.

HARMADIK RÉSZ.

A Z U R A K R O L É S S Z O L G Á K R O L.

NE zugolódj azon óh ember! hogy
éólgálat alá vagy vettetve. Mert ma-
ga különös háznai vagynak annak az ál-
lapotnak, a' mellyet az Isteni bölts gond-
viseles rendelt tenéked. Az életnek fok
bajjal járó gondjaitol meg-ment az téged.

Annak a' ki éólgál, leg - fővebb
dítsekedeése a' hivség; az alázatofság és
engedelmesség leg nagyobb *Virtusai* ö néki.

Békével éenvedd hát a' te Urad-
nak dorgálásit, és a' mikor téged' piron-
gat ne feleselly vízsa ö néki. A' te ée-
lidséged 's hallgatásod nem mennek fe-
ledékenységbe.

Vedd éívedre azt, a' mi háznára
éólgál ö néki; vidd véghez ézorgalma-

toson az ö parantsolatit ; és hogy biz-
halsék hozzád, tedd méltóvá magadat arra.

Minden időd 's munkád ötet illeti.
Azért fizet ö tenéked , hogy mind eze-
ket az ö éölgálatjára fordítsad. Ha ezt
véghez nem vízed, még-tsalod ötet.

De más felöl Te-is, a' ki Ur vagy,
légy igaz a' te éölgádhoz, ha azt kívánod,
hogy ö-is hűféges légyen hozzád. Oko-
fon parantsolj ö néki, ha azt akarod,
hogy kézen engedelmeskedjék tenéked.

Az embernek éíve ö magában va-
gyon. Hogy valakitöl féljenek, kemény-
kedéssel-is véghez lehet azt vinni ; de
hogy másoktól ézerettesék, ezen az uton,
senki se éri azt el.

Légyen felidséggel a' te dorgálá-
fod, és a' te hatalmad, okofsággal.
Igy minden intéseid meg-hatják a' te
éölgád' éívét, és a' maga kötelefségét
véghez vinni gyönyörüségének tartja.

Háládatos lézen hozzád és azért
hiven éölgál tenéked ; jó indulatot ví-
fel

fel hozzád, és azért ugyan repül pa-
rantsolatidnak bé tellyesítésére. Ne vond
hát meg te is ö tölle az ö hivségének
és serénységének érdemlett jutalmát.

NEGYEDIK RÉSZ

A' KIRÁLYROL ÉS

A' KÖZSÉGRŐL.

OH te ki az Egeknek kedvese vagy ;
a' kit a' te hozzád hasonló emberek
leg felsőbb hatalomságra emeltek , és
magok felett Igazgatóvá tettek ! Vigyázz
a' te reád bízott hivatalnak nagy te-
kintetü vóltára 's tzeljára inkább, mint
sem ezen állapotod fényes méltóságára.

Biborban vagy te öltözve, és Királyi
Székben ülén, ditsőségnek koronáját
viele fejedén, hatalomnak Királyi Pál-
tzája vagy kezében. De meg- emlékez-
zél arról , hogy az a' mindenek felett
való hatalom, a' melly ezen külső tzi-
merek által ábrázoltatik , nem magad-
ra nézve, nem - is a' te kívánságidnak
bé-töltésére engedtetek tenéked. Nem
egyébért vagy te Király, hanem hogy a'

te

te Országod' böldegulását munkálódjad.

Annak ferentséje, a' te ditsofséged; az alattad lévöknek hüsége a' te hatalmadnak ereje, és a' te birodalmodnak fundamentoma.

Egy nagy Fejedelemnek Lelke sokkal magafsabra e nelkedik az ö forsának felséges vólta által. Nagy dolgokat forgat elméjében, és tsak olyanok körül foglalatoskodik, a' mellyek illendök ö hozzá.

Egybe gyüjti az ö Országának Böltséit; tanátskozik azokkal, és itéleteket meghallgatja, szabadságot adván mindennek, hogy mondja-kí bátrana' maga értelmét.

Válogatva keresi a' maga népe között a' derék embereket; ki-tanulja azoknak tehetségeket, és kinek kinek érdeme ferént ad hivatalt.

Igazak az ö Híftviselői; böltsék Tanátsofsai és semmi be-járója (*favörítaja*) meg nem tsalja ötét.

Kedvez a' mestersegeknek, és vi-

rágoznak azok; a' Tudományok az ő ősoltalma alatt férentséfen elő mennek.

Tsak a' Bóltseknek 's éles elméjü embereknek társaságokban gyönyörködik; vetelkedést gerjezt azoknak fívekben, és a' maga birodalmát azoknak munkájok által ditsósísegebbé tézi.

Kedvez a' Éorgalmatos kereskedőnek, hogy nagyobbra terjezze a' kereskedést; az életre termett árendásnak, hogy gazdagittsa az ő józágait; a' ferény mester embernek; az ő munkáival magát meg különbözrető Tudós embernek, és mind ezeket meg-jutalmaztatja.

Uj lakosokat állit az Országba, hájokat épittet, árkokat (*canalisokat*) ásat, hogy a' kereskedés könnyebbüljön azok által, és ki-kötő helyeket épittet. Gazdagsággal bővölködik az ő népe, és Orzágnak ereje nevededik.

Egyenefséggel 's bóltsefséggel helyesek az ő rendelései; békeféségben élnek a' magok munkájoknak gyümöltsevel az ő jobbágyi; és minden ő bóldogságok

ságok a' Törvényhez való engedelmes-
ségben, vagyon.

Irgalmasságon fundálja a' maga i-
téleteit; de a' vétkeknek meg-büntetésé-
ben kemény és kemény válogatás nél-
kül való.

Nyilva, vagynak az ő fülei az alata
lévőknek panaszára; meg-tartóztatja
az őket el-nyomni igyekező kezeket;
és a' rajtok kegyetlenkedőktől meg fá-
badítja

Tiszteli azért a' maga népe ötet, mint
óltalmazó Angyalát; és szereteti ötet, mint
édes Attyát.

Az ő jobbágyinak hozzá való szerete-
tete, hasonló jó indulatot indit azok-
hoz ő benne; minden ő gondjának tzielja,
azoknak boldogsága.

Leg-kifsebb zugolódás fints ő elle-
ne azoknak szívében. Egy ellensége fints
közöttök, a' kinek álnok praktikáitól fél-
hetne.

Hivek és kézek Királyok' bajai.

nak oltalmazására; értz fal gyanánt vagy-
nak körülötte az ő alatta lévők; mint
egy féltől el-ragadtatott lapta, fút elöt-
rök az ellenség' hadi ferege.

Békeféség és holdogság lakoznak en-
nek a' Népnek Házaiban; Ditsöséség és
Erő vézik környül ezen Királynak Szé-
kit mindenkoron.

ELSŐ RÉSZ

ALJO-TARTAMÉNYEK

HATODIK SZAKASZ.

A' KÖZÖNSÉGES TÁRSASÁGBÉLI
KÖTELESSÉGEKRŐL.

88 A KIRALYSÁG

... az országban az a munka, amely a
... az országban az a munka, amely a
... az országban az a munka, amely a

... az országban az a munka, amely a
... az országban az a munka, amely a
... az országban az a munka, amely a

HATODIK SZAKASZ

A KÖZÖNSÉGES TÁRSASÁGRÓL

KÖTELEZÉSÉNEK RÖG.

OTAN

E L S Ö R É S Z.

A' JO-T É T E M É NY R Ö L.

MIdön a' magad fűkségeidet körül nézed; midön sokféle fogyatkozásodat meg-tekinted; esmér-d-meg akkor óh ember! annak jóságát, a' ki téged józan okossággal fel-ruházott, beéllésre való teherséggel meg-áldott, és más emberekkel egy társaságba helyheztetett, hogy mindnyájan egymásnak hasznára 's szolgálatajára lehessetek.

A' te eledeledet, öltözetedet, lakásodat; bátorságodat, világi életednek édestségét 's gyönyörűségeit mind a' mások segedelmének köszönheted. És ha másokkal egy társaságba nem élnél, mind azok nélkül el-kellene lenned.

Kä

Kötelelségedben áll azért tenéked, hogy szeressed az Emberi nemzetet; és az Emberek' barátságát megnyerni háznodra főlgál.

Miként a' Ro'sának természeti tulajdonsága az, hogy kedves illatot bocsásson: ugy a' betsületes ember - is természet szerént jót tselekezik.

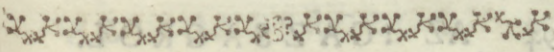
Mindenkor tsendes az ö magában; és az ö Felebarátjának szerentséjében 's boldogságában gyönyörüséget talál ö magának.

Nem nyitja meg-füleit a' gyalázók szavára; és az Embereknek hibái 's vétkei szomorúságára vagynak ö néki.

Tsak az minden ö kívánsága, hogy jót tselekedhesék; keresi azért arra az alkalmatosságot. Midőn Felebarátját kiragadhatja a' nyomorúságból, magának is könnyebülésére vagyon.

Minden emberekre ki terjed az ö jósága; minden ö kívánságának tzielja egyedül tiak a' közönséges Társaságnak boldogsága és hogy minden tehetségeit annak megszerzésére fordítsa, arra indítja ötet az ö nemes léve.

MÁSODIK RÉSZ.

AZ IGAZSÁGRÓL.

A' közönséges Társaság békefenségnek fundamentoma az Igazság; annak magános tagjainak boldogsága pedig abban áll, ha ki-ki tündelen élhet a' maga Javaival.

Zárjad hát rendes határok közzé a' te féved' kívánságát és kormányozza azokat az Igazság.

Ne nézd gonosz szemekkel a' magadhoz hasonlónak Javait; Szent légyen előtted, valami ő hozzá tartozik.

Sem valami rendeletlen indulat, sem valami bozúság fényedés, ne vigyenek arra téged', hogy kezeidet a' te Atyádfia életének vezédelmére fel-emeljed.

Az ő erköltseit ne gyalázzad; és hamis tanubizonyságot ne tégy ő ellene.

Az

Az ö-zólgáját ajándékkal meg vezetgetni ne próbáld; és meg-lásd, hogy az ö Feleseget vetkezni ne indítsd.

Mert olyan sebet ejtet az ö-é-ívén, a' mellyet soha meg-nem gyógyíthattz; olyan boz-zúságot tétezt ö-néki, a' mellyet soha meg-nem fizethettz.

Az életben elő-forduló kereskedésekben légy egyenes és igaz; azt mivel az emberekkel, a' mit kívánnál hogy ők veled tselekedjenek.

Minden ézinü-dolgokban tartsd-meg a' hűséget; meg-ne-tsald azt az embert a' ki rád bizta magát. Hitesd-el azt magaddal, hogy az Isten ítélő-éke előtt nem olyan nagy véték a' lopás mint a' hit-ézés.

El-ne nyomjad a' zégényt; 's érdemlett jutalmától meg-ne-fozd a' munkást.

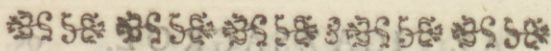
Ha valami el-adó jó-zágod vagyon, kérdj tanátsot elő-zör lelked-esméretétől, és kevés nyereséggel elégedjél-meg. A' vásárlónak tudatlanságát ne fordítsd há-z-nodra.

Fi-

Fizesd meg a' mivel ados vagy, mert a' ki költsönt adott néked, bizott a' te betsületedhez. A' mivel a' költsönt adónak tartozol; meg -vonni, alávaló dolog 's igazságtalanság.

Visgáld-meg (zivedet valaki társaságban vagy; hivjad segítségre emlékezetedet; és ha az említett dolgok közül valamelyikben hibásnak lenni találod magadat; bánd - meg azt, fégyenld meg magadat, és önként való, 's ha lehet az egész kárnak vizéa fizetésével törd-el a' te vétkeket.

HARMADIK RÉSZ

A SZERETETRŐL.

Bóldog az az Ember, a' ki jó téteménynek magvát veteményezett az ő éjében; mert kedvesség 's szeretet lef a' gyümöls, a' mellyet gyűjteni fog arról.

Mint egy bövséges forrás, a' mellynek vizei mósák távólról a' réteket; ugy éintén az ilyen emberben a' jó tselekedetek által nyilatkoztatja ki magát az ő nemes éive; a' mellynek hafnos vólta az egész emberi nemzetre ki-terjed.

Segítséggel van ő a' fégényeknek az ő nyomorúságokban.

Nem vi'sgálódik Felebarátja után, és az irigy gonof nyelvektől költetett hirnek nem ad hitelt, sem pedig azoknak rágalmazásait elébb nem vízi.

Meg-enged a' bozfúság tételért, és azt elméjéből egészen ki-törli. Az
irigy

irigység 's gonofság nem találnak helyet az ö fivében.

Nem fizet gonofzal a' gonofért; senkit még a' tulajdon ellenségit-is nem gyüölöli; hanem inkább az ö véle tselekedett gonofságért nyájas intéssel fizet vissza.

Az emberek nyomorúságának 's in-ségének femlélése fánakozásra indítja ötet; azoknak fereintsétlenségeknek terhét igyekezik könnyebbíteni; a' melly fándékában midön bódogúlhat, az ab-ból fármazott öröm meg-jutalmaztatja az ö fáradságát.

Meg-teszdefíti a' fel-háborodott indulatokat, és a' haragban lévöknek zugolódáfokat le-tsilapítja; a' vezekedésnek 's a' gyüöltségnek vezedelmes következéseit meg-elözi.

Egyefség és békefség uralkodnak ö körülötte; áldásban és ditséretben vagyon az ö neve.

NEGYEDIK RÉSZ

AZ HÁLÁDATOSSÁGRÓL.

Miként az élő fának ágai ismét vízfőz a vizik a' nedvességet a' gyökérré, az honnan fel-ment vala az; vagy miként a' folyó viz minden ö vizeit vízfőz önti a' Tengerbe, az honnan eredtek vólt azok: ugy éintén a' háládatos embernek gyönyörüségére vagyon az el-vett jó-téteményt vízfőz éólgálni.

Önként meg-esméri a' maga Jól-tévőjéhez tartozó kötelelségét, és tiszteli 's ézereti azt.

Ha éintén tselekedettel meg-nem mútathatja-is az el-vett jó-téteményért való háládatosságot: mindazáltal emlékezetéből soha ki-nem veti azt.

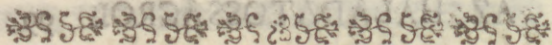
Öllyan az háládatos embernek kéze, mint az égnek harmatja, a' melly le-tsepeg a' földre, és ki-tsiráztatja a' fűveket, gyümöltsöket, és nagyra neveli azokat.

azokat. De az háládatlan ember' fíve hasonlatos a' fovenyes földhöz; a' melly az esőt ugyan el-izka, de semmit se terem.

Ne gyűlöljed a' te jól-tévődöt, és annak jó-teteményit el-titkolni soha se igyekezzél. Mert noha *sokkal jobb adni mint-sem venni*; és noha tsudálkozást terez az adakozás: mindazáltal az alázatossággal egybe kötött háládatosság is meg-illeti a' fívet és az mind Isten, mind emberek előtt kedves.

Ne végy-el a' kevély embertől semmi ajándékot, és a' fosvénynek le-ne kötelezd magadat. Mert amaz azért tézen jól, hogy azután gyalázatba ejtsen téged; ennek pedig telhetetlensége semmi fölgálatoddal meg-nem elégzik.

ÖTÖDIK RÉSZ.

AZ EGYENESSÉGRŐL.

Valaki szereted az igazságot, és a' kit annak kellemetessége egézzén elfoglalt; meg-lásd, hogy soha el-ne vedd azt magadtól. Ha mindenkor kedves leé az előtted; ha mind végig hiven ragaszkodol ahoz: dicsőiséggel koronázod-meg magadat.

Az egyenes ember nyelve az ő ívében vert gyökeret; nints az ő szavai-ban semmi kép-mutatás és tsalárdság.

Ha mikor nem talál igazat állani el-pirul, és meg-égyenli magát; valamikor pedig igazat mond, mozdulás nélkül néző bátor szemeket mutat.

Ugy viseli magát mint egy betsületes névre érdemes ember; és hogy állortzás ábrázatot viseljen, olyan alávalósággra vetemedni nem tud.

Min-

Mindenkor azon egy formát mutat, és soha fintsen bódulásban. Az igazat bátran ki-mondja, de hazudni nem mér.

Sokkal felette vagyon ö az alávaló természetet mutató két-éinségnek; az ö fájának befédi, az ö gondolatnak magyarázóí.

Mindazáltal vigyázva és okoson nyitja meg ajakait. Meg-gondolja, mi légyen helyes, és jól meg-fontolt befédeket áll.

Minden tétovázás nélkül ki-mondja a' maga értelmét és az helytelen tselekedetet bátorsággal meg-feddi. A' mit ígér; azt bizonyosan bé-is tellyesíti.

De a' kép-mutarónak tsalárd az ö éíve; még az alatt-is, a' mig tsalárdságnál egyebet nem gondol, igazság' éíve nével palástolja fávait.

Nebet, mikor valóságos éomorúsága vagyon; ír, a' mikor örül belől a' éíve: és az ö fávait igazán meg-magyarázni éppen nem lehet.

Setétben munkálódik, mint a vakond, és azt gondolja hogy bátorságba vagyon. De miként amaz ki-nyilatkoztatja a Napnak világa; ugy ez-is világosságra jő 's el-árulratik.

Szüntelen való erőszakok között folynak az ő napjai; az ő nyelve és füve mindenkor ellenkeznek egy - mással.

Azon igyekezik, hogy betsületes embernek tartassék másoktól; és ha zándékában bódogul, örvend ő magában.

Oh te bolond! sokkal több munkába kerül tenéked el titkolni azt, a' mi vagy valósággal, mint sem arra kívánatnék, hogy igazán olyan légy, a' minéműinek éretnél láttatni. Meg-tusfolják a' te tökéletlenségedet a' Böltsefégy, Fiai; midőn a' fedél, a' mellyel magadat bé-fedted, rólad le-vonatván gyalázatra lékez ki-tétetve.

HETEDIK SZAKASZ

A' VALLÁSROL.

AZ EGYESÉGSÉG

... és az igazság...
... az igazság...
... az igazság...

HETEDIK SZAKASZ

A VALLÁSROL

... az igazság...
... az igazság...
... az igazság...

A' VALLÁSROL.

Nints több egy Istennél; a' ki e' Világnak Formálója, Teremtője és Igazgatója. Mindenható, Örökké-való, Meg-foghatatlan.

Nem ISTEN a' Nap; nóha az Istenfégnak egy nevezetes képe az. Ez a' Tsillag meg-világosítja e' Világot a' maga világozságával; és a' maga melegével táplálja a' Földnek minden jövedelmeit. Tsudáldjad azért ezt, mint a' Mindenhatónak teremtését, és más végeknek el-érésére alkalmas eszközt; de meg-lásd, hogy valamimodon ne imádjad.

Egyedül tsak AZT illeti minden imádás, dicséret és háláadás; a' ki minden dolgok felett vagyon, a' ki egyedül bölts, egyedül jóltévő.

Ö AZ a' ki a' maga kezeivel kiter-

terjesztette az egeket, és a' Tsillagoknak futását az ö ujjaival ki-mutatta.

A' ki határt vetett a' nagy Tengernek, mellyet által-nem hághat; és a' ki ezt mondja a' élvéžnek: Hallgás.

A' ki meg-renditi a' Földet és rezketnek a' Nemzetségek; ki lövelli az ö villámásait, és el-veznek az Istentelenek.

A' ki az ö éájának egy igéjével elő állítja a' fok Világokat; és a' kinek éőzartja mind azokat a' lemmisségre vížzá téríti.

Imádjad a' Mindenhatónak Felségét, és ne indítsd ötet haragra, ne hogy semmivé tétessél.

Az ISTEN' Gond-viselése minden ö munkáira ki-terjed, Véghetetlen böltsésséggel rendel és igazgat az minden dolgokat.

Bizonyos Törvényeket éabott a' Világnak igazgatására; tsudálatoson változtatja azokat minden teremtésekhez képest; és azok közzül mindenik, midön a' maga tulajdon természetét követi, az

ő bolts Törvény adójának akaratját vi-
zi véghez.

Az UR a' *Böltsefségnek erős Iste-
ne*, és *fémlálhatatlan az ő Ertelme*.
A' jövendo dolgoknak útjai fel-vannak
fedezve ő elotte.

A' te fívednek gondolatai, mezite-
lenek az ő femei előtt. Tudja a' te
meg-határozásaidat, minekelötte még a-
zoknak helye volna.

Semmi fintsen történetből az Isten-
nek mindeneket eleve el-látó böltsefsé-
gére nézve; és az ő Gondviselésére néz-
ve semmi te mégyen véghez véletlenül.

Mimodon esmér mindeneket ez a'
nagy Felség, meg-haladja az a' mi értel-
münket.

Tsudálatos. ő minden utaiban; vé-
gére mehetetlenek az ő tanátsi.

Vesd hát alája magadat e' Világ
Ura' Böltsefségének, borúlje-elötte tíf-
telettel, alázatoíssággal, és engedelmes-
séggel, melly ötet illeti.

Ke-

Kegyelmes és jól-tévő az UR; egyedül tsak az ő jósága indította ötet, hogy e' Világot teremtsen.

Minden ő munkáiból ki-tündöklök az; minden tökéletességeknek tsak ő a' kutfeje és tzielja.

Az ő kezeinek teremtsései nyilván beféllik az ő jó-téteményeit; és mindenek, a' mellyekkel azok a' magok gyönyörködtetésére élnek, az ő ditséreteit hirdetik. Ékességben öltözteti, táplálja, és a' maga irgalmaságában nemzetségről nemzetségre meg-tartja azokat.

Ha fel-emeljük fêmeinket a' magosságba; az ő ditsősége tünik ottan elönkbe. Ha alá tekintünk a' földre; te-li vagyon az az ő jó-téteményeivel. Énekelnek 's vigadoznak a' halmok és völgyek; a' mezök, folyó-vizek 's erdők az ő ditséreteivel zengedeznek.

Tégedet pedig óh Ember! minden más teremtséktől meg-külömböztetett, azok felett fel-emelvén téged.

Okofsággal ajándékozott meg-téged',
 hogy

hogy a' te méltóságodat meg-tartani tudnád; becéllésre való tehetséggel ruházott-fel, hogy a' magadhoz hasonlónak társaságában állapotodat nagyobb tökéletességre vinnéd; Gondolkodni tudó Lelket adott tenéked, hogy az ő vég-hetetlen tökéletességeinek fömlélésére és azoknak imadására emelne téged'.

A' te életed' igazgatására elődbe ízbott törvényeiben parantsoltatott kötelességeidet olly nagy jósággal alkalmaztatta a' te természetedhez; hogy a' midön azoknak engedelmeskedel, tulajdon böl-dogságodat neveled.

Ditsérjed azért báláadó énekkel, az ő Fóságát; és az ő tudálatos ferelmén álmélkodjál magadban. Tellyesedjék-bé boz-zá való báládatossággal a' te fíved; a' te nyelved az ő ditséreteit hirdesse, és éle-tednek minden tselekedetei mutassák-kí azt, melly igen fereted az ő Törvényét.

Egyenes és igaz az UR; föntségben és igazságban itéli-meg e' Világot.

Jóságon és irgalmasságon fundálta
minden

minden ö Törvényét ; hogy ne büntetné hát meg a' kik azokat által hágják ?

Ne gondold azt oh vak mero ember, hogy meg erotelenlr volna az Ur karja, mivel a' te büntetésedet halsztja; azzal a' reménységgel se hizelkedj magadnak, hogy a' te rendeletlenségeidet helybe hagyja.

Minden éivnek titkait által hatják az ö lémei ; nem tekintí ö a' külső éint az emberekben.

Minek - utánna e' halandó testnek tömlötzből ki - szabadul a' Lélek ; mind nagyok mind kitsinyek , mind gazdagok , mind szegények, mind böltsek, mind tudatlanok ; az ö közönseges Itélő Birájoknak sententziája érint ; minden tselekedeteknek méltó és örökké tartó jutalmát el - vézik.

Félelemmel és rettegéssel vétetnek akkor környül az Istentelenek ; az Igazaknak éivek pedig az Urnak ítéletén örvendez.

Féljed az Urat életednek minden napjaiban,

jaiban, és járj azon az úton, a' mellyet előd-
be írábott tenéked. Az okosság tanátsol-
jon, a' mértékletesség meg-tartoztasson,
az igazság vezérellyen tégedet; a' jó-téte-
mény gerjefke-fel ívedet; az egekhez va-
ló háládatosság öregbitse kegyességedet.
Ezen Virtusoknak gyakorlása mostani ál-
lapotodban szerentséssé tézen, jövendőben
pedig az örök bölldogság hajlékába, a'
véghetetlen ditsőség helyére vezérel
tégedet.

ILLYEN AZ EMBER ÉLETÉNEK VALÓ-
SÁGOS BÖLTS IGAZGATÁSA.

V É G E.

EZÉN

EZEN MUNKA RÉSZEINEK
MUTATO TÁBLÁJA.

RÉSZ. LEVÉL.

Bé - Vezetés - - - - - I.

ELSŐ SZAKASZ

*Az Embernek kötelességeiről a' mennyiben
minden Társaságon kívül csak
magában gondoltatik.*

I. RÉSZ. A' Figyelmetefségről	-	7.
II. Az Emberségről	- - - -	9.
III. A' Munkáságról	- - - -	12.
IV. A' Vetélkedésről	- - - -	15.
V. Az Okofságról	- - - -	18.
VI. Az Állhatatofságról	- - - -	22.

VII

MUTATO TÁBLA

VII. A' maga farsával való meg-elé- gedésről. - - -	25.
VIII. A' mértékletességről. - - -	28.

MÁSODIK SZAKASZ

Az Indulatokról.

I. RÉSZ. A' Reménységről és Féle- lemről. - - -	35.
II. Az Örömről és Szomorúságról.	38.
III. Az Haragról. - - -	43.
IV. A' Szánakozásról. - - -	46.
V. A' Kivánságról és Szeretetről.	49.

HARMADIK SZAKASZ.

AZ ASZSZONYI NEMRÖL. - - -	53.
----------------------------	-----

NEGYEDIK SZAKASZ.

A' Vérséggel egybe köttetett Sze- mélyekről.

I. RÉSZ. A' Férjről. - - -	61.
II. Az Atyáról - - -	64.
III. A' Fiúról. - - -	67.
IV.	

M U T A T Ó T Á B L A

IV. A' Testvérekről. - - - 70.

Ö T Ö D I K S Z A K A S Z.

Az Isteni Gondviselésről, avagy az Embereknek egymástól különböző állapatajokról.

I. RÉSZ. A' Böltsekről és Tudatlanokról. - - - 73.

II. A' Gazdagról és Szegényről. 76.

III. Az Urakról és Szólgákról. 81.

IV. A' Királyról és a' Községről. 84.

H A T O D I K S Z A K A S Z.

A' Közöséges Társaságbéli Kötelességekről.

I. RÉSZ. A' Jó - Téteményről. - - - 91.

II. Az Igazságról. - - - 93.

III. A' Szeretetről. - - - 96.

IV. Az Háládatosságról. - - - 98.

V. Az Egyenefségről. - - - 100.

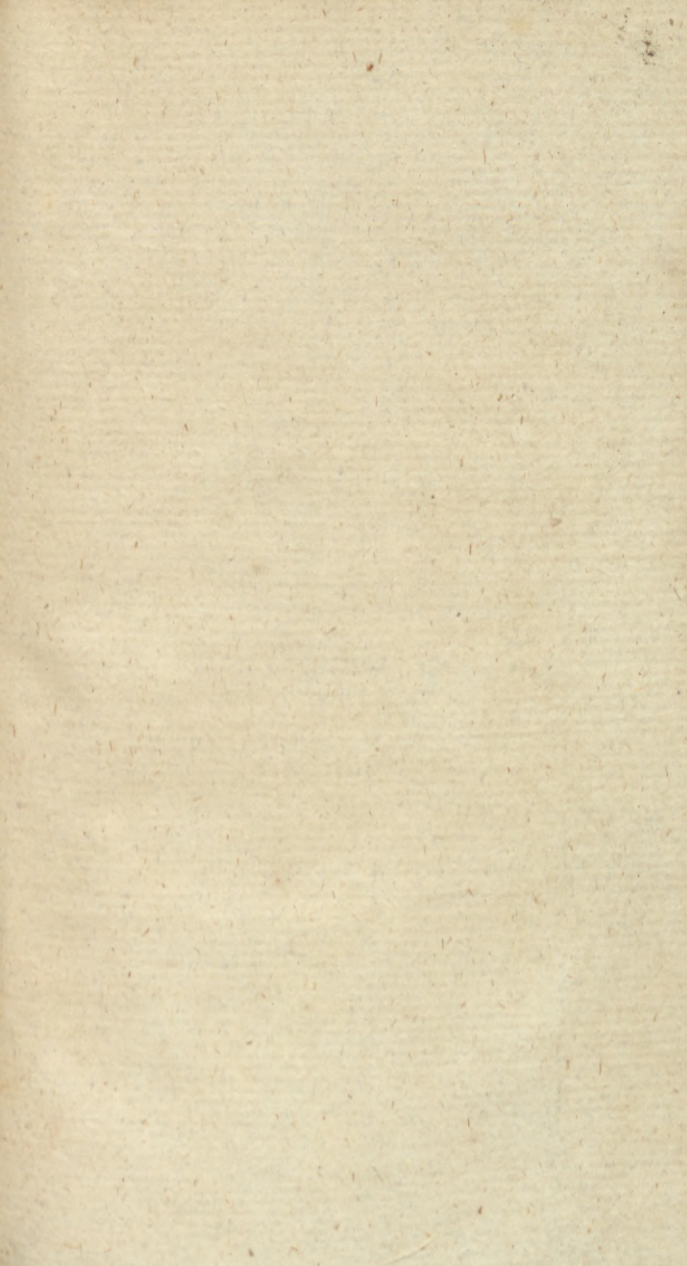
H E T E D I K S Z A K A S Z.

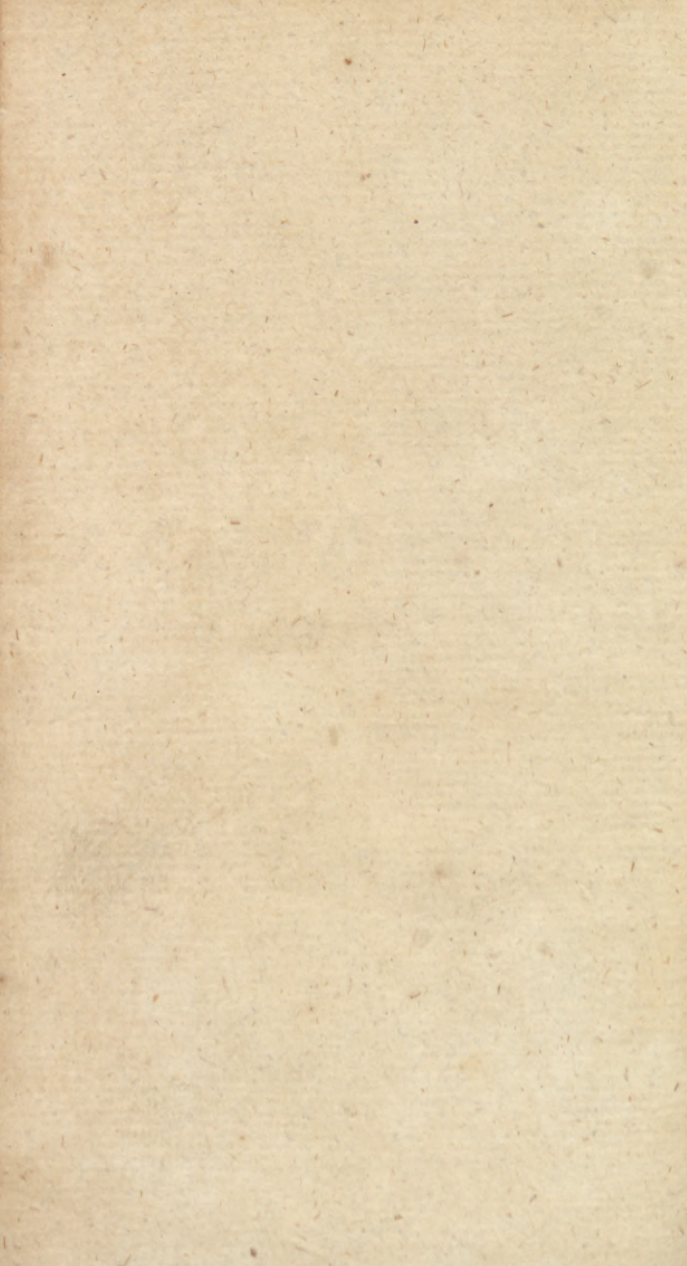
A' V A L L Á S R O L. 105.

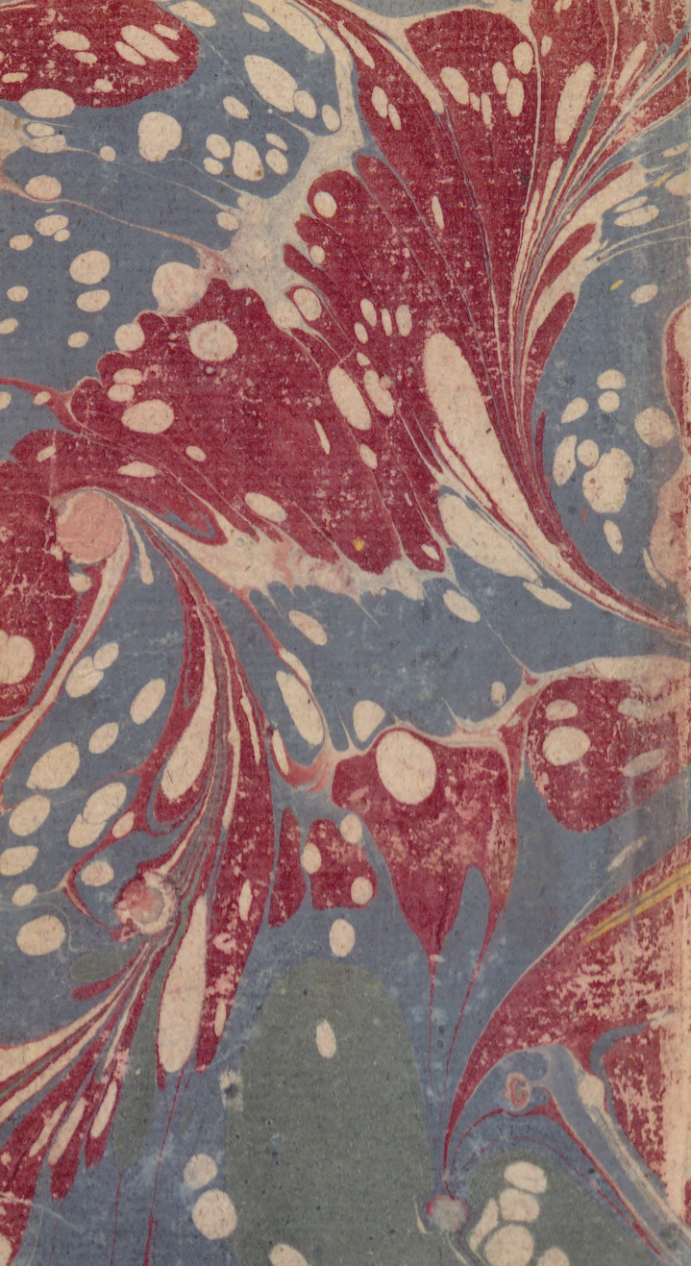

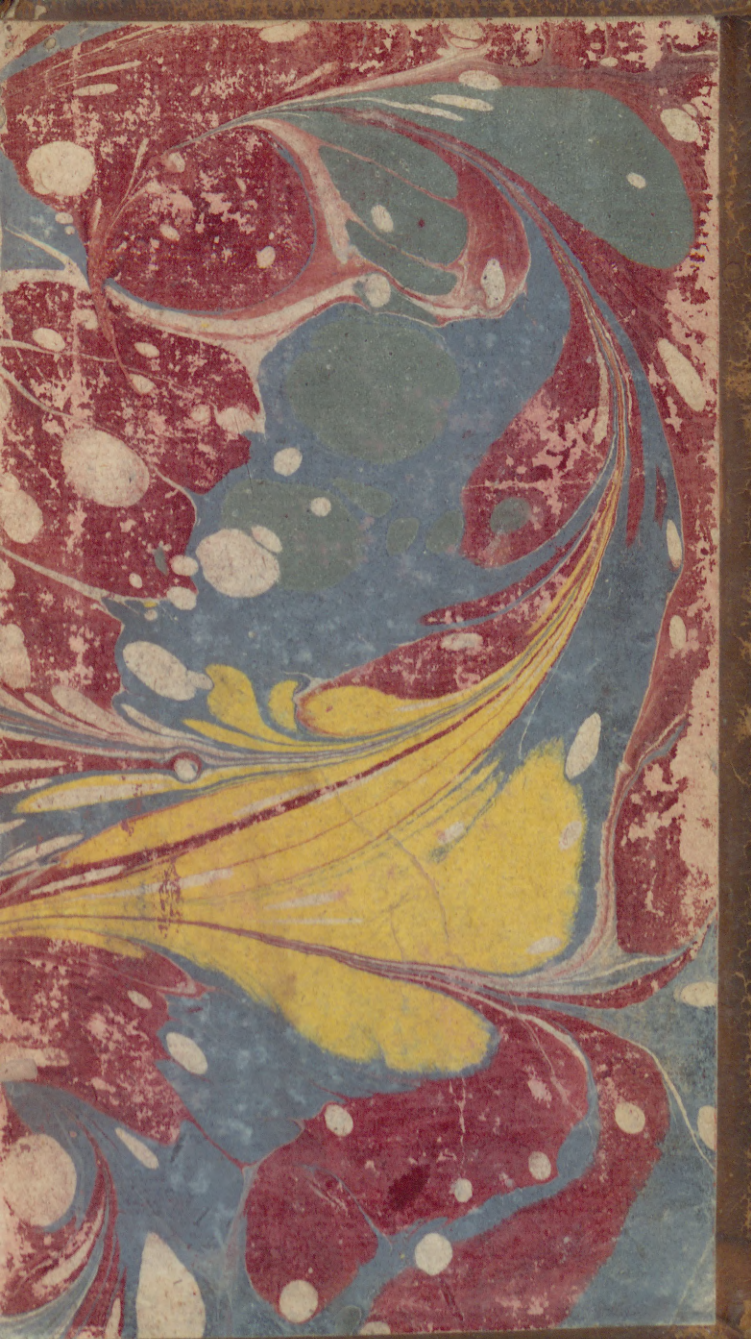

03001
V.11.11

03001
V.11.11